

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXVIII
БРОЈ 788
4. фебруар 1967.

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

КРАЉ — ФАЛСИФИКАТОР

Пруски краљ Фридрих Вилем I, који је владао у 18. веку не само што је био веома штедљив већ је и-

мао и изразит дар за трговину. Европски уметници израђивали су за њега слике које би он нешто мало „дотерао“ а затим их посетиоцима приказивао као своје творевине. На све могуће начине извлачио је од њих похвалне оцене о тим сликама а када би они из учтивости казали да су драгоцене и да много вреде, он их је дипломатски вешто примораво да их купе по цени коју су пре тога, и не слутећи шта их чека, навели.

ПУШЕЊЕ БЕЗ ДУВАНА

Уживање у пушењу било је познато још старим Келтима и Римљанима што нам доказују многобројне луле нађене приликом археолошких ископавања. Чак је и кинески фи-

лософ Конфучије у петом веку пренео ере познавао дејство неких трава сличних дувану. И Европљани старог века пушили су разне мирисне траве.

ПРВИ ЗУПЧАНИЦИ

Архимед је у 3. веку пре наше ере открио законе кружног кретања. Убрзо потом он је

На основу прорачуна који још и данас важе изумео точак-зупчаник чија је примена огромна.

У ОВОМ БРОЈУ:

ОД ХАНОВА ДО МОДЕРНИХ ХОТЕЛА
ОКЛОПИ ПРИЧАЈУ
КАД ГЛЕДАОЦИМА ЗАСТАЈЕ ДАХ...
ОВАВЕШТАЈАЦ ИЗ
ПРОТИВНИЧКИХ ЛИНИЈА
КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ
ШАХ
АНЕГДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ ВИБЛОГИЈЕ

Кроз нашу земљу

ПЕЋ

На месту где Пећка Би-стрица напушта дубоко усечену Руговску клисуру, између Мокре планине и Хајле на северу и Богиневице и Копривника на југу, и улази у питому и благо заталасану Метохију, налази се сликовит град Пећ. Пећка Бистрица тече средином града лепим каналисаним коритом, бистра и брза. На северној страни града је узвишење Јарина, а на јужној Карагач. Ово брдо обрасло бујном вегетацијом има лепо уређене стазе, мало вештачко језеро, спортске терене, базене за пливање и дом феријалаца те представља омиљено шеталиште грађана, нарочито оmlадине.

Пећ се први пут помиње почетком XIII века као село у жупи Хвосно. У средњем веку било је то средиште српске цркве, а уједно и значајан занатски и трговачки центар. Многи стари занати очували су се и до данас. Сликовити дућани са ћепенцима у старом делу града, рукотворине вредних занатлија, филигрански радови, народна ношња, дочаравају нам слику некадашње чаршије, која лагано нестаје пред вишеспратницама и широким улицама.

Ами Буе, путописац из XIX века, помиње Пећ као варош са осам хиљада становника. По попису становништва године 1961. у Пећи је живело 28.408 људи. Данас град има преко 30.000 становника.

Некадашњи занатско-трговачки центар, Пећ се данас развија као пољопривредно-индустријски и туристички центар овог дела наше земље. Повећана клима, плодно зем-

Поглед на део града.

љиште и широке могућности за наводњавање, омогућују га јење разних култура у околини града. У овом чувеном воћарском крају све се више гаји винова лоза, а подигнута је и велика фабрика шећера. Од индустријских објеката истиче се комбинат коже и обуће који ради за домаће и страном тржиште. Предузеће дрвне индустрије производи монтажне кућице, намештај и грађевинску столарију. Предузеће за експлоатацију и обраду

мермера „Оникс“ једно је од ретких у нашој земљи. Сировине (мермер различитих боја) црпе из оближњих горостасних планина.

Пећ привлачи и многе туристе. Бројне културно-историјске споменике у самом граду и његовој непосредној околини (Пећка патријаршија, ма настир Дечани), посећује велики број домаћих и страних туриста. Они одседају у хотелу „Метохија“ који је изграђен од белог и црвеног

мермера, са много елемената старе народне архитектуре. Пећ је град транзитног туризма. Преко Пећи и кроз Руговску клисуру води пут који повезује Црну Гору са Јужном Србијом и Македонијом. Железничком путем преко Косова Поља. Пећ је повезан са другим местима у нашој земљи.

У Пећи постоји планинарско друштво „Беравица“, једно је од најактивнијих у нашој земљи.

ПАРТЕНОН У ОПАСНОСТИ

Комисија стручњака, коју су сачињавали инжењери, хемичари и архитекти, констатовала је да храму Партенону на Акропољу у Атини прети опасност да се сруши. Узрок: тековине цивилизације. Наиме, млазни авиони који прелазу изнад храма изазивају потресе сличне земљотресама, гасови оближњих индустријских четврти разјед-

ају стубове, а камене плоче старе вековима леме се под танким, оштрим потпетицама туристичкиња. Ови стручњаци се залажу за промену смера летења авиона — што даље од Акропоља. Такође предлажу да се стубови прекрију танким пластичним заштитним слојем, а и што се тиче потпетица... постоји једино нада да се мода промени!

АНЕГДОТЕ

КАД ПОСТАНЕ СЛАВАН

Једнога дана неки младић посети француског књижевника Мориса Бареса и даде му неколико својих радова замоливши га да их прочита.

Барес прими рукопис. После неколико дана дође младић и упита за мишљење. Барес му одмах рече:

— Не могу ништа друго да вам кажем него то да човек има права да пише глупости тек онда кад постане славан.

Свако тлега на свој начин

Када је композитор Едуард Григ боравио у Паризу, шетајући се улицом окрзне га један аутомобил у пролазу. Полицијаци одмах стиже до њега због пријаве и упита Грига:

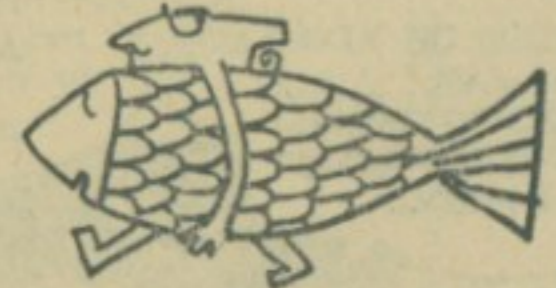
— Јесте ли запамтили број аутомобила?
— Не, то нисам, али памтим да је труба аутомобила наштимована на А-мол.

ОЛИЈЕВО ОБЈАШЊЕЊЕ

Једном приликом Стан Лаурел и Оливер Харди кренуше са неким друштвом на излет. Путовали су возом. У једном моменту Стан полете са клупе у крило Оливеру и узвикну:

— Зашто воз јури тако брзо?
Оливер га погледа „мрком“, подиже се, промоли главу кроз прозор, седе и мирно одговори:

— Возимо се у правцу ветра.

Тачно објашњење

Славни шахиста доктор Аљехин враћао се једнога дана кући носећи у једној руци риболовни прибор а у другој овећу рибу. Сретне га један пријатељ и упита:

— Где си ухватио тако красну рибу?
— Ако желиш тачно ћу ти објаснити. Потребно је да идеш право оним путем док не стигнеш до ливаде на којој стоји табла са натписом:

„Забрањено гажење по ливади“. Поћи том ливадам док не доћеш до друге табле на којој пише: „Забрањен пролаз“. Одатле се упуту стазом на њеш стићи до воде где се налази трећа табла са натписом: „Риболов забрањен“. Ето, тамо сам уловио ову рибу.

Ripley's-Вероватли ишли не!

ВАТРА КОЈА ЈЕ СВОЈУ ЖРТВУ УЧИНИЛА МИЛЛИОНЕРОМ

НАПУШТЕНИ РУДНИК ЗЛАТА КЕЗЗИ, У КОЛОРАДУ, ВЛАДНИШТВО ПЕТА КЕЗЗИ-ЈА, ЗАХВАТИЛА ЈЕ ВАТРА КОЈА ЈЕ ПРОУЗРОКОВАЛА СУРБАВАЊЕ ЗЕМЉИШТА И ОТКРИЛА НОВУ И БОГАТУ ЗЛАТНУ ЖИЦУ НАЦИЈИШИ ТИМЕ КЕЗЗИДА ЈЕДИНИМ ОД НАБООГАТИЈИХ ЉУДИ АМЕРИКЕ

СТРАШИЛА

КОЈА ЗЕМЉОРАДНИЦИ БЕК ВЕКОВИМА УПОТРЕБАВАЈУ УОПШТЕ НЕ ПЛАШЕ ПТИЦЕ! ПТИЦЕ ОД ЊИХ БЕЖЕ САМО КАД ВЕТАР ПОКРЕКЕ ЊИХОВУ ШИРОКУ ОДЕКУ.

ЧОВЕК ГОДИНЕ

/1874-1954/ ЧАДЗОРНИК ЈЕДИНОГ РАЦА У ТЕКСАДУ, НАЧИНИО ЈЕ 2 БУРМЕ, ЗА СЕБЕ И СВОДУ ЖЕНУ, ОД 11 ВЕРЕНИЦИХ ПРОТЕНОВА КОЈЕ МУ ЈЕ ВРАТИЛО 11 ЊЕГОВИХ РАНИЗИХ ВЕРЕНИЦА /1896/

ТРАГИЧНО ПРОРОЧАНСТВО

ЛАУРА, ЈУНАКИЊА ЈЕДИНЕ ОД НАПОЗНАТИЈИХ РОМАЈКИ У ИСТОРИЈИ, СРЕЛА ЈЕ ПЕСНИКА ПЕТРАРКУ У 6 ЧАСОВА УЈУТРУ 6 АПРИЛА 1327. ЛАУРА, БЕЖ УДАТА, ОДБИЛА ЈЕ ПЕТРАРКИНУ ОУБАВ И ОН ЈОЗ ЈЕ ПРОРЕКАО ДА ЈЕ УМРЕТИ НА ЈЕДНУ ОД ГОДИШЊИЦА ЊИКОВОГ ПРВОГ СУСРЕТА! ЛАУРА ЈЕ УМРЛА 6 АПРИЛА У 6 ЧАСОВА УЈУТРУ 1348.

ПУСТИЊСКА РУЖА

У АЛЖИРСКОМ ДЕЛУ САХАРЕ НАЂЕНА ЈЕ РУЖА ОКО КОЈЕ СУ БЕ, ПРЕ МНОГО МИЛИОНА ГОДИНА, НАХВАТАЛИ КРИСТАЛИ ГИПСА И СТВОРИЛИ ОД ЊЕ КАМЕНИ ЦВЕТ

ГУМЕНУ ЛОПТУ

КРОЗ КОЈУ ЈЕ ИЗРАСЛА ТРАВА НАШЛА ЈЕ БЕТСИ ВАЈДЕРМЕН ИЗ БОЛДВИНА

/САД/

WALT DISNEY ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

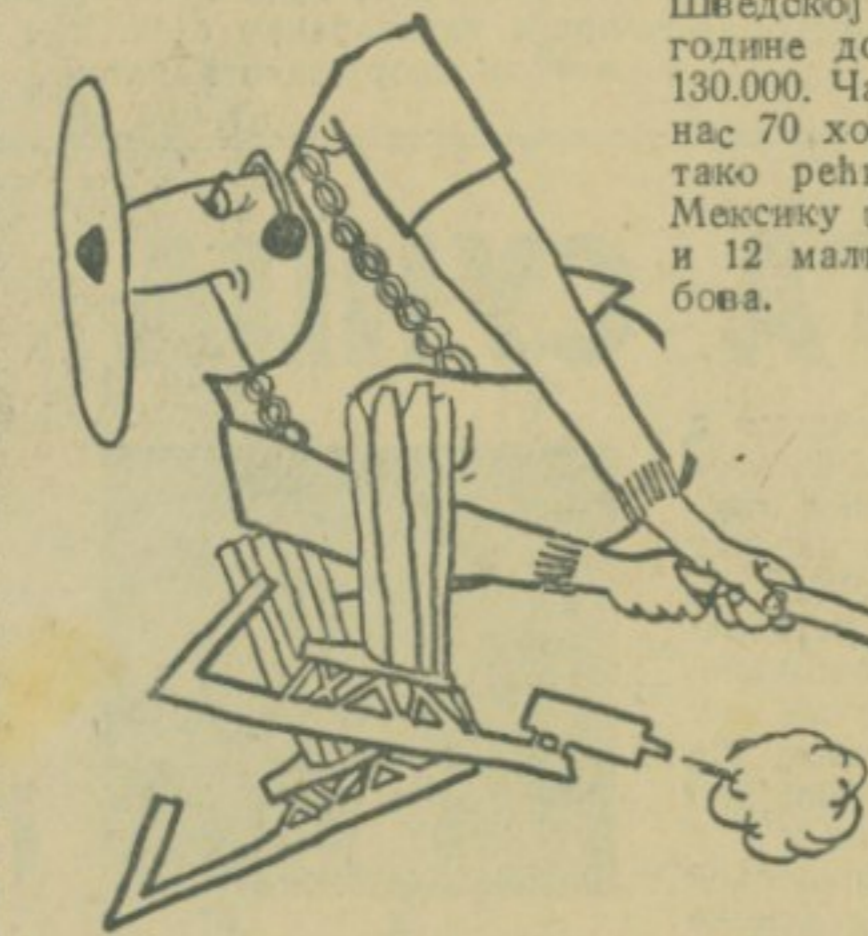
МУШКИ СПОРТ

Хокеј на леду води порекло од Шведија, игре без правила коју су у Канаду донеле британске трупе 1835. године. Дешавало се да на залеђеним просторима по 200 британских војника учествује у игри гуменом лоптом и кривим батинама. Тек негде око 1870. године једна група играча из Монреаља устројила је прва правила и увела колико-толико реда у дотада дивљу игру. Хокеј је преко ноћ освојио Канаду.

Данас је професионални хокеј један од најуноснијих спортова. Америчко-канадска професионална лига броји седам тимова, шест канадских и један амерички. Сваке недеље 120 прволигаша ових тимова немилосрдно се судара на леденим површинама. То су спортисти који долазе у ред најбоље плаћених професионалаца на свету: за седам месеци играња, колико траје сезона, сваки од њих заради просечно близу 30 милиона старих динара. Тренутно најчувенији играч хокеја на свету је плавокоси Канађанин Боби Хил, чији годишњи приходи досежу до близу 150 милиона динара.

Хокеј је најбржа али и најоштрија спортска игра. Њоме се одушевљавају десетине хиљада гледалаца у Монреалу, Торонту, Лос Анђелосу, Сток-

холму, Ленинграду. У току прошле године само екипе из Торонта, Монреаља, Бостона, Чикага и Њујорка, привукле су на стадионе 3 милиона гледалаца. Укупни приход од хо-

кејашких утакмица у том делу света износио је око 20 милијарди старих динара. Приликом недавног гостовања екипе СССР у Торонту интересовање је било толико велико да је на стадиону који има 14.000 седишта успело да се смести 15.000 гледалаца. Од октобра до априла 6.500.000

Канађана сваке суботе увече прати хокејашке утакмице на телевизијском екрану.

Па ипак, највећи успех у току последњих деценија постигао је хокеј на леду у СССР. Почетком 1946. године у овој земљи готово се и није знало за хокеј. Данас у СССР има 500.000 хокејаша а на огромном откривеном стадиону у Москви дерби утакмице овог спорта редовно прати преко 50.000 гледалаца упркос температури која често падне и до 35 степени испод нуле. У Чехословачкој далас има 80.000 хокејаша а број оних који се баве овим спортом у Шведској порастао је од 1948. године до данас са 3.000 на 130.000. Чак и Јапан броји данас 70 хокејашких екипа а у тако рећи тропском граду Мексико постоји пет великих и 12 малих хокејашких клубова.

Мада су правила хокеја доста једноставна, постати добар играч веома је тешко. Дobar хокејаш мора бити брз, издржљив, спретан, хладнокрван, снажан а нада све мора имати сјајне рефлексе. Он не сме да устукне када види крв анти да малакше кад осети најтежи бол. Све те особине доводе игру до изузетне ош-

трине, која често прелази у грубост. Правог професионалца лако је препознати по бројним шавовима на лицу и по вештачким зубима. Не постоји прави хокејаш који није изгубио бар неколико зуба — каже један канадски хокејашки ветеран. Приликом једне првенствене утакмице 1963. године Бобија Хила су његови противници брзином топовског булета бачили о ограду. Међутим, он је напустио игралиште тек пошто је извео казни ударца. Лекарни су установили повреду кичме.

Најопаснија је улога коју у хокеју има вратар. Његово лице изложено је не само ударцима пака и штапова, већ и клизачкама противника. Стога није чудо што тај камиказе леда носи на себи 18 килограма заштитне одеће.

До пре десет година Канада је суверено господарила хоке-

јашким теренима света. У току последње четири године совјетски хокејашки су светски прваци у аматерском хокеју. Међутим, по оцени стручњака они су у много чему превазишли чак и канадске професионалце а у директним сусретима су им постали равноправни.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква!

И револвер
Понај сео у ресторан да уча. На столу примети чију пуну јабуку веома лонге валитета. Кад је ручао, келер га упита:
— Желите ли нож за воће?
— Не, него револвер да побријам црве...

Појина филозофија
— Тврдити да је нешто апсурдно тачно, значи бити италини иднот — каже Паја Икију.
— Заиста, ти си у то убеђен?
— Апсолутно — одговори Паја.

Плати по се пењи
Мики отишао на излет у планину. Одсео у једном хотелу, па с врата ресторана гледа врхове планина и каже гостиничару:
— Ујутру ћу се попети на врх оне планине.
— Можете, али пре тога платите оно што сте дужни.

У школи
— Ко ми зна рећи како гласи садашње време од глагола јести?
— Гладан сам — узвикну Паја.

Перо Ждера и судија
Једном док је Пера Ждера био судија у неком малом месту јако се зачуди када оптужени уђе с мотиком преко рамена.
— Како се усуђујеш да уђеш с мотиком на суђење? — упита га Пера.
— Па, судијо, ви сте ми рекли да се сам побринем за одбрану.

Радозноост
— Чика Стајо — пита Гаја, — је ли истина да се Земља окреће око Сунца?
— Јесте, дете.
— А шта ради Земља кад нема Сунца?

Месец је нориснији
Учитель пита:
— Ко би ми могао објаснити шта је корисније за човечанство: Месец или Сунце?
— Ја, учитељу, каже Микијев сестрић. Месец!
— А зашто?
— Зато што Месец светли ноћу кад је свуда мрак, док нас Сунце осветљава по дану кад нам није потребно.

ОКЛОПИ ПРИЧАЈУ

ОКЛОП ФРАНСОА I.

Сваки витез, племић и уопште виђенији човеку средњем веку располагао је бар једним оклопом. Ова тешка и сјајна опрема, начињена да би штитила најосетљивије делове тела, облачила се пред полазак у рат, на витешке игре и у свечаним приликама. Крајем 16 и 17. века краљеви су имали читаве пукове оклопника.

Страсни колекционар старих оклопа Француз Жорж Полијак сакупио је целог живота оклопе и старо оружје широм света. Када је 1958. године Полијак умро, после 50 година скупљачког рада, у једној великој дворани његове простране куће остало је неколико стотина оклопа у вредности од преко две милијарде старих динара. Полијак је своју збирку завештао Армијском музеју. Данас се велика већина драгоцених оклопа налази у Музеју инвалида у Паризу.

Оклопи нам често откривају о својим власницима низ појединости о којима није очуван спомен ни у историјским материјалима ни у хроникама. Међутим, постоје од ових оклопа доживео је и сам необична путовања, сеобе и промене власника. Два најчувенија оклопа збирке у Музеју инвалида припала су француским краљевима Анрију II и Франсоа I. Оклоп Анрија II исковао је непознати француски ковач између 1537. и 1547. године. Занимљиво је да су немачки и чувени италијански ковачи по правилу стављали иницијале на оклопе које су исковали, док француски то нису чинили. Оклоп Анрија II све до француске револуције налазио се у краљевској оружници, а испод њега је стајао натпис „Оклоп Анрија II“. После револуције оклоп је прешао у Музеј старина, под Наполеоном III у Музеј владара и најзад у Армијски музеј где се и данас налази. По оклопу се лепо може видети да је Анри II, за кога и хронике велу да је имао низ телесних недостатака, био јако погрљен.

Читава одисеју доживео је оклоп француског краља Франсоа I. Историја за Франсоа I вели да је био снажан делија, плећат и висок. Његов оклоп сведочи да је он, у време када је просечан

Француз био готово кепецви сок свега 155 до 160 сантиметара, био прави цин висок 195 сантиметара. Сам оклоп висок је 212 сантиметара. Краљ је био атлетске грађе: имао је обим груди 125 сантиметара, струка 107 а ножних чланака 40 сантиметара. Захваљујући својој снази и сјајној физичкој грађи Франсоа I је на Пољу златних застирача с лакоћом оборио на земљу и победио енглеског краља Хенрија VIII.

Прошло је више од четири века кад је искован оклоп Франсоа I, а име оружара који га је начинио није заборањено захваљујући изузетним догађајима везаним за оклоп и његове власнике. Жељећи да учини част француском владару, краљ Чешке и

ратио против Француза. Оклоп је за велике паре откупио Фердинанд Хабзбуршки. Кад је Наполеон освојио 1806. године Аустрију, наишао је у дворцу Амбра, недалеко од Инсбрука, на драгоцен оклоп и донео га је са још девет других као ратни плен у Француску. Долазак оклопа Франсоа I у Париз био је повод за праву националну свечаност и у част овог догађаја одржано је велико богослужење у катедри Нотр Дам. Оклоп је у Паризу остао све до 1940. године када су га Немци отели побеђеним Французима као ратни плен. Француска влада је поново дошла у посед оклопа 1950. године. Један француски официр га је случајно нашао у подруму Бечке штеди-

ОКЛОП ЛУЈА XIV

Мађарске Фердинанд I послао је уред зиме 1539. године свог личног оружара Јорга Зојзенхофера на далек пут. Мајстор је дошао на француски двор само да би узео мере циновог владара. У марту се Зојзенхофер вратио у Праг са мерама краља и још 15 племића са француског двора, који су такође по ручили оклопе. Мајстор ковач се одмах дао на посао. Била му је потребна читава година дана да заврши раскошан и непробојан оклоп за француског монарха. Међутим, завршени оклоп се није могао предати француском краљу пошто је у међувремену Фердинанд I заједно са својим братом Карлом V за-

онице где је тражио покрадене тепихе француске амбасаде у Бриселу.

Шеснаести век је био златно доба оклопа и уопште заштитне коњске опреме. Коњска опрема је тако рећи била сва у чипкама од метала, шарама у позлати. Оружари су се удруживали са златарима тако да је груби метал био обрађен као најфинија чипка. Међутим, што је ватрено оружје постајало пробојније то је и дебелина оклопа расла. Па ипак, све је било узалуд, у овој трци оклоп је био осуђен на пораз. „Пре би се могло рећи да су нам свалили наковње него заштитну опрему на плећа“ — протестовао је Франсоа де Ну, зва-

ОВАЈ ОКЛОП ПРИПАДАО ЈЕ АНРИЈУ II.

ни „Гвоздена рука“, верни ратни друг Анрија IV. Док је у 15. веку оклоп био тежак 20 килограма, његова тежина је у 17. веку износила 35 килограма а под Лујем XIII заједно с коњском опремом и до 75, па и 82 килограма! Франсоа де Ну вели да је приликом једне параде трупа 1650. године војска одбила да носи претешке оклопе. Оклопи су натоварени на колица и у њихове које су коњи однели до војних складишта. Срамота је била огромна. Војска је све чешће одбијала да носи тешке и заморне оклопе те су команданти морали да повећавају плате најамницима да би пристали да их ставе на себе. Талеман де Ро сведочи да је приликом опсаде Сен Жан де Анжели 1621. године један коњаник војводе од Кола носио тако тежак оклоп и опрему да је морао штакама да се подупре када је сјахао с коња!

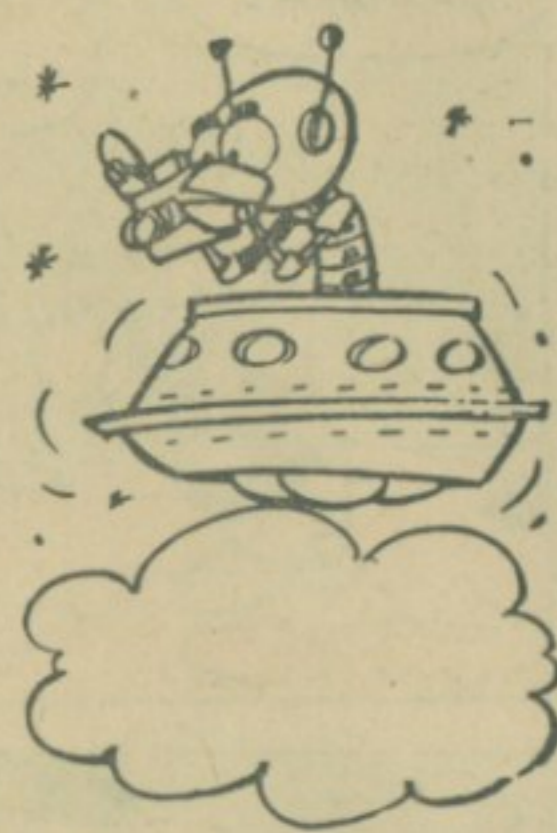
Луј XIII је био велики присталица оклопа и никако није схватао да је за модерну ратну технику ова гвождурња неефикасна. Он је својим командантима и племству претио да ће им одузети чинове и титуле ако не носе оклопе. Луј XIV никада није ставио на себе изванредно израђени оклоп, који му је после сјајне победе у Фландрији поклонила Млетачка Република 1667. године. Судећи по оклопу „Краљ Сунце“ је био патуљастог раста. Да би прикрио висину која је једва достигала 160 сантиметара, носио је увек високе потпетице. У најчувеније оклопе на свету убрајају се оклоп Филипа II који се чува у војном музеју у Мадриду, оклоп Карла V у Уметничко-историјском музеју у Бечу

МУЧЕ ЛИ МАРСОВЦЕ ИСТИ ПРОБЛЕМИ КАО И ЗЕМЉАНЕ

Снимањем Марса помоћу сателита научници су дошли до закључка да због необично ниског атмосферског притиска који влада на овој планети, на њој нема живих бића, чак ни најнижих облика.

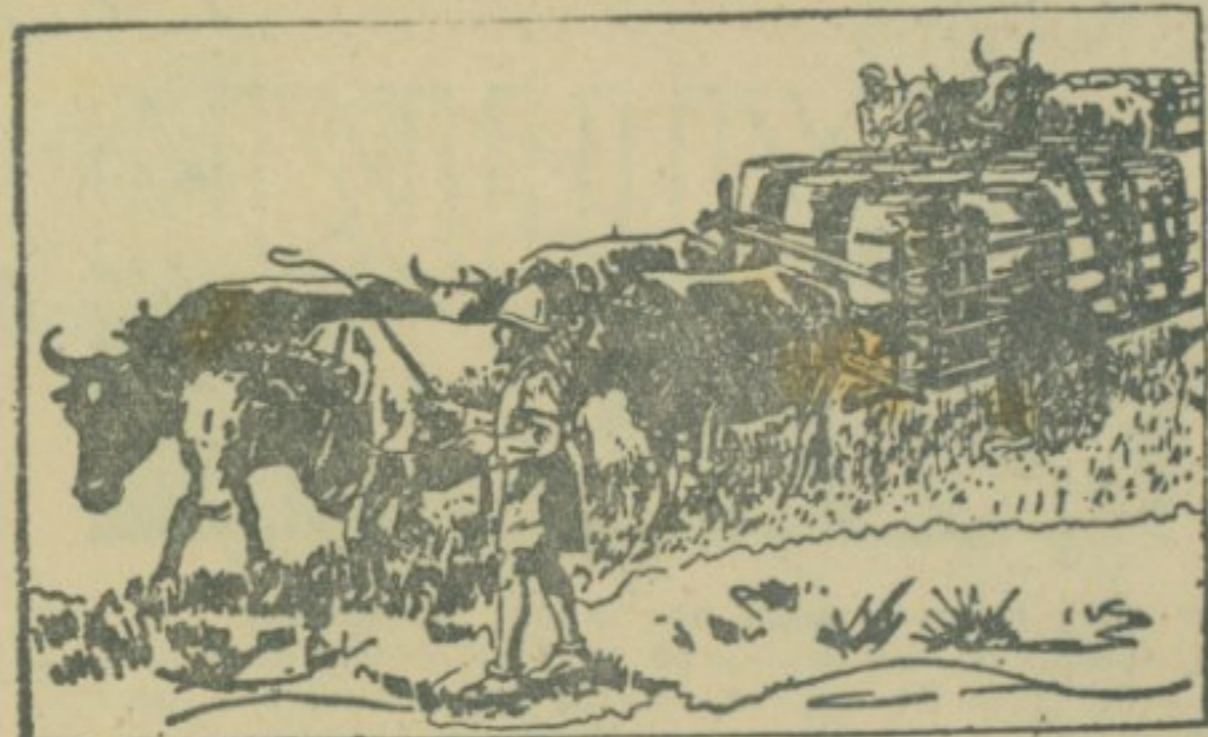
Међутим, са овим закључцима не слажу се сви научници. Тако на пример три научника са универзитета у Харварду мисле другачије. Према њиховом мишљењу фотографије добијене помоћу сателита сувише су нејасне због

огромне раздаљине и према томе не дају праву слику ове планете. Због тога они постављају питање: кад би евенту-

ално постојећи становници Марса били у стању на исти начин као и ми да посматрају нашу планету, да ли би они могли шта да виде кад се зна да испаравање разних гасова ствара неку врсту завесе која окружује нашу планету. Према томе, њихов закључак гласи: све док год научници не буду конструисали апарате који ће моћи да снимају планете или из мале близине или на њој самој, позитивни одговор на ово питање има ли на њима живота или нема неће бити.

Уместо тројанског коња

Гијом, војвода од Аквитаније, заузео је 804. године град Ним послуживши се лукавством. Преоденут у сељача од је провео кроз градске капије неколико воловских запрега натоварених бурињима у којима су били сакривени његови наоружани војници.

ВРАТА СУНЦА

На граници Француске и Швајцарске завршава се изградња највећег зимског спортског и смучарског центра на свету. Пројект који сада доживљава остварење необично је занимљив. Три француска спортска смучарска центра Морзин, Ле Жет и Шател и три швајцарска: Шампери, Моржин и Торгон, спајају се и образоваће јединствен терен за зимске спортове на висини од 2.000 метара. Преко 300 квадратних километара најлепших смучарских терена прошарани су са 500 километара смучарских стаза за сваког. Израчунато је да би један смучар који би сваке године проводио по осам дана у Вратима сунца могао сваког дана да бира нову стазу и не би испрпео све могућности које му ови терени пружају. Поред тога, Врата сунца располагају већ са 30.000 постеља за смучаре и са преко 150 успињача и ски-лифтова. Да би се добила слика о цино-

ХОТЕЛ И ИРВАС У АЛПСКОМ ДЕКОРУ

ским размерама целог подухвата довољно је истаћи да је цела Француска са 125 смучарских центара има свега 60.000 постеља за смучаре и 530 механичких дизалица и успињача разних врста. Француска коју сматрају првом смучарском нацијом света, има два пута више смучарских центара него Италија или Швајцарска, у току сезоне 1966—1967. више од милион Француза провешће бар по осам дана на снегу а преко три милиона ће користити најмање један викенд на смучкама и саоницама. Ин-

тересовање за смучање у Европи тако је велико да се рачуна да ће за 50 година Стари континент имати преко 100 милиона смучара. Занимљиво је да Французи предвиђају да ће привући велики број смучара из Канаде и САД. Наде угоститеља су доста оправдане. Алпски масив је удаљен од Њујорка „свега“ 4.600 километара лета авионом а највећи амерички центар у Скво Валију 4.500 километара. Међутим, предност Алпа над Сте новитим планинама је очевидна.

ШЛЕМОВИ ИЗ 16. И С ПОЧЕТКА 17. ВЕКА ПР АВЉЕНИ СУ ЗА ВИТЕЗОВЕ КОЈИ СУ УЧЕСТВОВАЛИ У ТУРНИРИМА, А НЕ ЗА РАТОВАЊА

НЕКАДА ЈЕ БИЛО ТЕШКО: ЧОВЕК СЕ СУОЧИ С НЕПОЗНАТОМ, ЊЕМУ НЕОБЈАШЊИВОМ ПОЈАВОМ И ОНА ЗА ЊЕГА ОДМАХ ПОСТАЈЕ ЧУДЕСНА, „ОД БОГА ДОЛАЗЕЋА“. С ТАКВИМ ОБЈАШЊЕЊЕМ ПОЈАВА ЈЕ ДОСПЕВАЛА У ХРОНИКЕ ЛЕТОПИСАЦА, У ВЕРСКЕ КЊИГЕ КАО ШТО ЈЕ НА ПРИМЕР БИБЛИЈА И ШИРИЛА СЕ ПО СВЕТУ.

А ДАНАС? ТЕК ШТО БИ СЕ ДОГОДИЛО НЕКО „ЧУДО“ А НАУКА ВЕЋ СКИДА С ЊЕГА ВЕО ТАЈАНСТВЕНОСТИ ОБЈАШЊАВАЈУЋИ ЊЕГОВ УЗРОК И СУШТИНУ.

И по свој земљи египатској три дана бејаше гу ста тама... — каже се на једном месту у Библији. Загрејте у ватри камен и прелијте га водом. На камену ће се појавити стотине ситних пукотина. Ако овај опит поновите неколико пута, камен ће толико испуцати да се може распасти на комаде. Исто тако, због нагле промене

и разлике у дневним и ноћним температурама, пуцају и распадају се стене у пустињи. Из њихових пукотина ветар издувава камене честице. Те же честице таложе се на земљу у тој истој пустињи а ситније, које изгледају као прашина, ветар односи далеко.

Може ли таква прашина да претвори дан у ноћ? Новембра месеца 1962. годи

не урагански ветрови донели су из Арабијске пустиње над Уједињену Арапску Републику толико прашина да је пловидба Суецким каналом мора да бити обустављена. Аеродром у Каиру био је затворен неколико дана.

Научници сматрају да је слична појава била узрок изстанку библијске приче о египатској тами.

ДУХОВИ И КРИГЛЕ

У ресторану Алвина Лаубхајма из Мајамија сваке ноћи, када се гости и послуга разиђу а сопственик оде кући, неко разбија кригле за пиво. Лаубхајм је пријавио случај полицији али и поред савесне истраге кривац није могао бити откривен. Чак ни ноћно стражарење у ресторану и његовој околини није ништа помогло. Лаубхајм је убеђен да му кригле разбија неки дух па је и у пријави за одштету коју је поднео осигуравајућем друштву као кривца навео — ноћну авет. Међутим, одштету није добио. Осигуравајуће друштво тврди да оно Лаубхајма није осигурало против духова.

КАД КАМЕЊЕ УЗДИШЕ

Пре око четири хиљаде година староегипатски фараон Аменохотеп III наредио је да се у част његовог оца Амо на израде две огромне камене статуе. Протекло је отада две хиљаде година када је изненада једна од статуа „проговорила“. Прогворила је пошто се распукла за време једног земљотреса.

Глас о „великом чуду“ надасе чуо. Причало се да свако јутро статуа тешко и жалосно уздише. Многи су похитали да виде чудесну статуу, да чују њене уздахе.

Шта је био узрок овог „чуда“? У распуклој статуи појавило се

много пукотина. Ветар се увлачио у лавиринт пукотина и поре камена. Пред зору поре и пукотине у камену сужавале су се од хладноће. Кад ветар пролази кроз њих, настају звуци који подсећају на уздахе. Дању су пукотине ирире и ветар слободно пролази кроз њих. Статуа ћути.

КРВАВА КИША

Четрнаести март 1813. године забележен је као „црни дан“ у историји италијанског града Катанџаро. Око подне с мора је наишао огроман ватреноцрвени облак. Ваздух се помрачио. Уплашени људи упалили су лампе. Али, оно најстрашније тек је имало да дође. Када је почела да пада киша њене капи биле су — црвене! Жене су, дограбивши децу потражиле склониште у цркви.

А свештеници су говорили да су „људи огрезили у греху“ и да је ово предзнак казне која ће тек стићи све гершнике.

Град се дуго није могао успокојити. Истина, „страшна“ киша ником није нашкоди-

ла. Само су црвене мрље на зидовима и крововима кућа и лишћу говориле о томе шта се догодило. Грађани никако нису могли да поверују разумним објашњењима да исушене капи „крви“ нису ништа друго до ситан прах издробљених црвенкастих минерала.

Када су хемичари нашег века анализирали сличне „крваве“ капи кише открили су у њима гвожђе, хром, калцијум, силицијум и друге химејске елементе. „Крваве“ кише у Европи најчешће су афричког порекла. Обојену праšину у Европу обично доноси ветар широко.

А СВЕТСКИ ПОТОП

Разгневиен на људе, бог је одлучио да их казни и истреби са земље све живо. Једино је праведни Ноје са својом породицом био по вољи свевишњег. По његовом наређењу Ноје је саградио ковчег у који је смео да од свих животиња узме по један пар. Дале се у Библији прича да је киша надала на земљу 40 дана и 40 ноћи. Почео је потоп и „вода је покрила

све планине које су постојале под целим небом“.

Шта је могло да послужи као основ за ову библијску легенду?

Пре неколико хиљада година у доњем току реке Еуфрата, у Месопотамији, дошло је до катастрофалних поплава изазваних тропским циклоном и земљотресом, тачније речено моретресом јер се епицентар налазио на дну мора. Такви земљотреси проузрокују огромне таласе — цунами

— који изазивају на обалама страховита разарања.

Тим таласима који су се сручили на месопотамску равницу придружиле су се странне провале облака изазване циклонима. Ова катастрофа била је ипак локалног карактера. Светског потопа никад није било нити га је могло бити. Легенда о потопу у долини реке Еуфрата била је преувеличана и као таква ушла је у Библију.

Једном су се у кући неког италијанског сељака на чорби од кукурузног брашна која је стајала на влажном месту појавиле „крваве“ мрље. Сујеверни сељак покушао је да их „удаљи“ молитвама, али мрље нису ишчезле. Још су се и повећале. Сутрадан се „крв“ појавила и на другој страни.

Сељаци су се окупљали да виде ово „чудо“ које, по њиховом тумачењу, није могло да предсказује ништа добро.

И ко зна чиме би се тај случај завршио да се за црвене мрље није заинтересовао лекар који је објаснио сељацима да су узрок „чуда“ неки микроби црвене боје.

Лекар је узео с чорбе мало „живе“ боје и пренео је на храну у кући месног свештеника који је највише говорио о сељаковом греху и казни. Убрзо су се и у „благочестивом“ дому појавиле црвене мрље. И да би развејао све сумње лекар им је пока-

зао како се може борити против „чуда“: било је довољно окадити кућу сумпором па да микроби који су обојили храну буду уништени.

Када се на хлебу, пасуљу или кромпиру појави бела, зелена или мртва плесан, ни најсујевернији то не сматрају чудом. Али, довољно је да се на намирницама појави плесан црвене боје па да се њихова машта распламса.

ЖИВА БОЈА

„ДАР НЕБЕСА“

Сетимо се још једне библијске легенде: Израелцима које је задесила глад у Арабијској пустињи, бог је послао храну у облику „небеске мане“. Ова легенда такође садржи у себи делић истине.

У Малој Азији расте нарочита врста лишаја који се може употребити као храна. Ти лишајеви, као каква смежурана кора, покривају камење. Становници ових крајева за време гладних година скупљају ове лишајеве, туцају их и од добијеног „брашна“ месе хлеб.

Када овај лишај — чији је научни назив Лекарора — сазрева он пуца и расипа се по земљи у облику ситних и веома лакх лоптица. Ветар подиже та зрнаца и преноси их на велике даљине. Главни разносачи „мане“ су кишни потоци који спирају честице лишаја накупљене у низинама и по јаругама. Због тога „мане“ има највише кад је година изразито кишна.

За „небеску храну“ знају становници многих земаља Африке и Блиског истока.

горчено туку све док један од противника не престане да даје знаке живота.

МИСТЕР БРК 1966...

На међународном конкурс за најлепше бркове, одржаном крајем прошле године у Торину, победу је однео седамдесет петогодишњи италијански мајор у пензији Ђовани Бјанки. Бркатом мајору заслужено је додељена награда „Мистер Брк за 1966. годину“.

— Бркови су понос мог живота — изјавио је Бјанки после завршеног избора „за најлепше бркове“.

МОТОЦИКЛА С 4 ТОЧКА

Аустралијски студент технике Дејвид Клар конструисао је са својим друговима мотоцикл са четири точка и

десет седишта. Ово возило, намењено групним излетима, може да развије брзину до 25 километара на час.

ПИРАТ НАД ПИРАТИМА

везу с домородачким племенима или су их поробљавали, Неки пиратски капетани постали су прави феудални господари. Међу њима се највише истицао Џон Авери. Отуда и његово име „краљ Мадагаскара“.

Велики Могул, међутим, није могао лако да му опрости пљачкање брода као ни отмицу најмлађе кћери. Због тога је, сазнавши да је Авери Енглец, почео да се свети другим Енглецима, нарочито онима из Источне индијске компаније. Њима је, како би се то данас рекло, национализовано имања а колонијалне чиновнике бацао у тамницу. Уплашена бесом индијског владара, управа колоније је затражила помоћ од енглеске круне. Круна, опет, уплашена да ће због једног пирата изгубити своје колоније расписала је уцену од 150 фунти за Џона Аверија. Компанија је такође са своје стране додала већи износ за уцену. Ратни бродови кренули су према Мадагаскару. Међутим, Авери је на вре се сазнао и није седео скрштених руку. Са својим људима укрцао се на „Фантазију“ остављајући за собом „феудални замак“, своје краљевство, краљицу и сина наследника.

Око средине 1697. године Авери је стигао у Карипско море. Знајући да му је глава уцењена, упутио се према острву Свети Томас, где је од гувернера Бахамских острва затражио „краљевски“ азил за себе и своје људе. Међутим, гувернер му није дозволио да се искрца. Једној девојци придружила се друга, још већа, „Фантазију“ су таласи бацили о стене и разбили је. Авери је затражио азил од гувернера Јамајке. Како га је и он одбио био је приморан да распусти посаду. Неки су отишли у Нову Енглеску, други у Јужну и Северну Каролину а неки на Антили.

Две групе пирата са „Фантазије“ купиле су два једренака и кренуле ка Британским острвима. Једним од ових бродова командовао је „капетан Бриџмен“, у ствари Џон Авери. Са око двадесетак својих људи он је успео да се крајем лета искрца на северу Ирске. Једренак су продали а новац поделили на равне делове и разишли се. Неки су похватани и обешени, други су ишчезли. Сам Џон Авери никад није био пронађен. Неки хроничари су тврдили да је умро у беди у свом родном месту, други да се вратио на Мадагаскар и даље живео у луксузу. Међутим, то сувише личи на бајку да би и за хроничаре тога времена звучало као истина.

О Енглезу Џону Аверију, пирату и самозваном „краљу Мадагаскара“, написане у читаве књиге чак се и један позоришни комад са темом из његова живота давао у Лондону 1712. године, шеснаест година пошто је овај необични човек ишче-зао.

О капетану Џону Аверију зна се много више него о многим другим пиратима. Право име му је било Хенри Евери, али је у хронике ушао као Џон Авери. Пријатељи из дружине звали су га још „Велики Бенџамин“.

Евери се родио око 1665. године на обали Девоншира и у најранијој младости служио је најпре у краљевској морнарици а затим у британској трговачкој. Године 1694. почиње његова каријера пирата. У то време Авери је био крманош на броду „Чарлс Други“, који је управо био кренуо за Бристол. Његов командант је намеравао да се сретне у Ла Корунји са једном шпанском експедицијом да би заједнички напали француске лађе. Посада „Чарлса“ се побунила, искрцала капетана на најближу обалу и изабрала Џона Аверија на његово место. Побуњеници су истакли црну пиратску заставу а броду наденули ново име — „Фантазија“. После овог догађаја Авери и његови пирати напали су и опљачкали три енглеска и два данска брода. Од овог се подухвата нису много увајдали, јер је на бродовима било мало новца. Обишли су Рт добре наде и пошли према каналу Мозамбику. Пристали су у заливу острва Анжуан, у Коморским острвима.

Пре него што је пошао са острва Авери је заузео једну француску пиратску лађу пуну блага опљачканог од Мавара у Црвеном мору. Уз пут су му се придружила још два пиратска брода а касније још два. Један од њих био је брод „Пријатељство“, којим је командовао чувени пират Томас Тју. Цела флота под

командом Џона Аверија кренула је ка Црвеном мору. Циљ им је био опљачкати флоту из „Моке за коју су

чули да је натоварена благом кренула из ове арабљанске луке. Сусрет пирата с овим бродовима одиграо се после неколико дана, у току ноћи. Захваљујући мрклом мраку више маварских бродова успело је да избегне сукоб. Међутим, два брода нису била те среће. Један од њих, „Фатех Мохамед“, напала је посада брода „Пријатељство“. Мавари су се огорчено борили, једно њихово ћуле убило је капетана Томаса Тјуа, а после жестоке битке и његов брод је потопљен. Кад је то видео, Авери је кренуо „Фантазијом“ за њима и успео да их после краће борбе победи. Потом је његова дружина напала највећи брод флоте из Моке „Ганг-и-саван“. Овај брод је био наоружан са 62 велика топа и имао посаду од 400 морнара и војни ка док је „Фантазија“ имала само 40 топова и око 150 пирата. После више од два часа борбе, у којој је било жртава с обе стране, пирати су успели да освоје маварски брод. Према писању неких хроничара тог времена, на броду је било и жена, између осталих ту се наводно налазила и најмлађа кћи индијског владара Великог Могула, будућа жена Џона Аверија. Међутим, за пирате је било најважније то што се на броду налазило огромно благо, највеће које су икад неки пирати опљачкали, процењено на стотине хиљада фунти стерлинга.

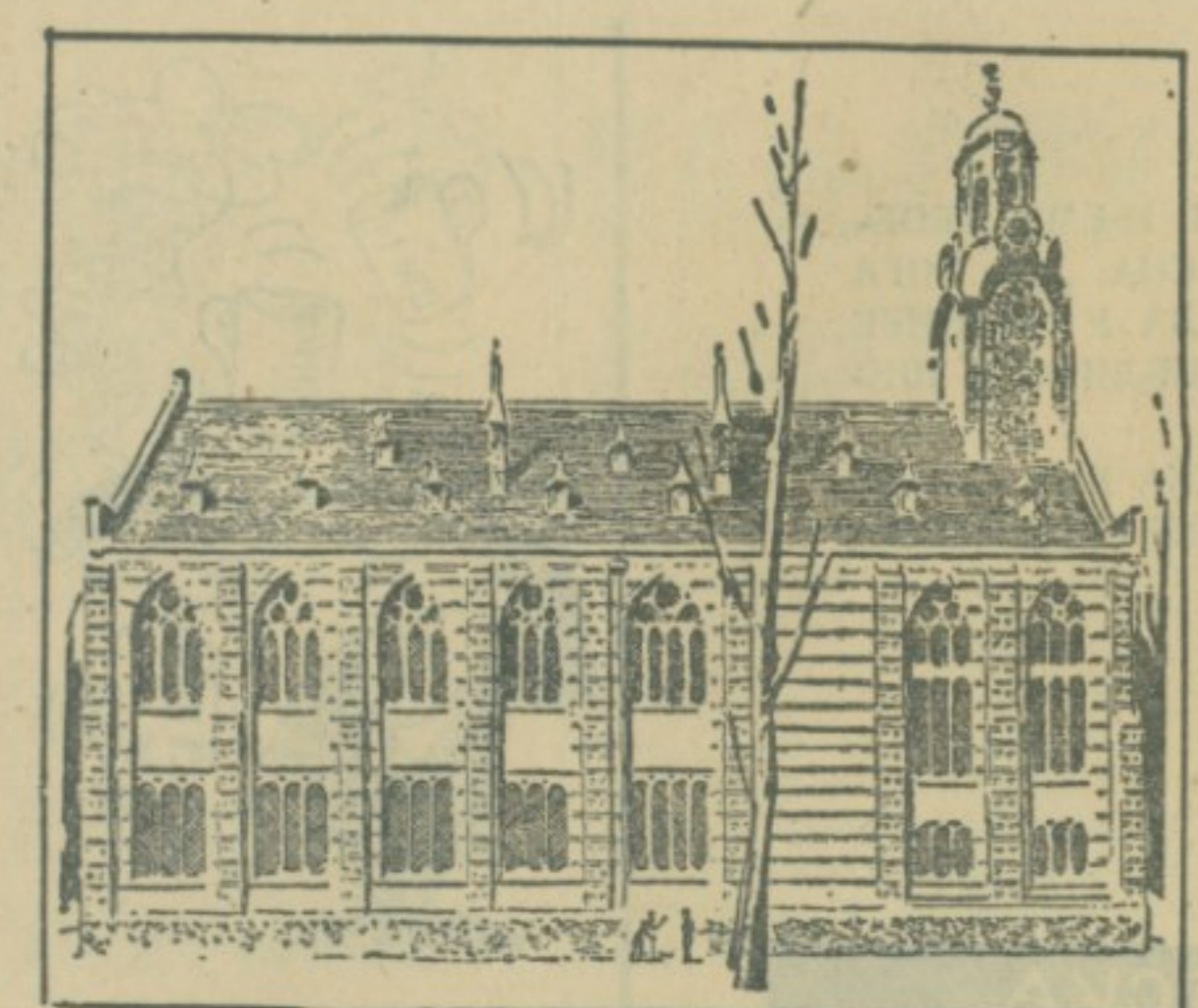
После добе опљачканог блага пиратска флота се растурила а Џон Авери је са „Фантазијом“ кренуо ка острву Света Марија на источној обали Мадагаскара. На овом острву је, према писању хроничара, Авери саградио „замак“ у који је, како они кажу, сместио и своју младундијску принцезу и прогласио се „краљем Мадагаскара“. Острво Света Марија било је у то време право стетиште пирата. Одатле су они кретали у напад на флоту Великог Могула и трговачке бродове енглеске, холандске и португалске морнарице који су долазили из Моке и других лука Црвеног мора, Персијског залива и Индијског океана.

Кад нису ишли у пљачку пирати су на Мадагаскару и суседним острвима оснивали колоније, гајили стоку и садиле житарице. Ступали су у

АКО ЦАРИНИЦИ НЕ ЋЕ НА БРОД...

Још се није догодило да брод дође у царинарницу; обично се цариници пењу на брод. Недавно се, међутим, у луци Копенхагена један норвешки теретни брод зарио у кеј и зграду царинарнице на кеју. Три цариника која су се у том тренутку налазила у згради успела су да спасу.

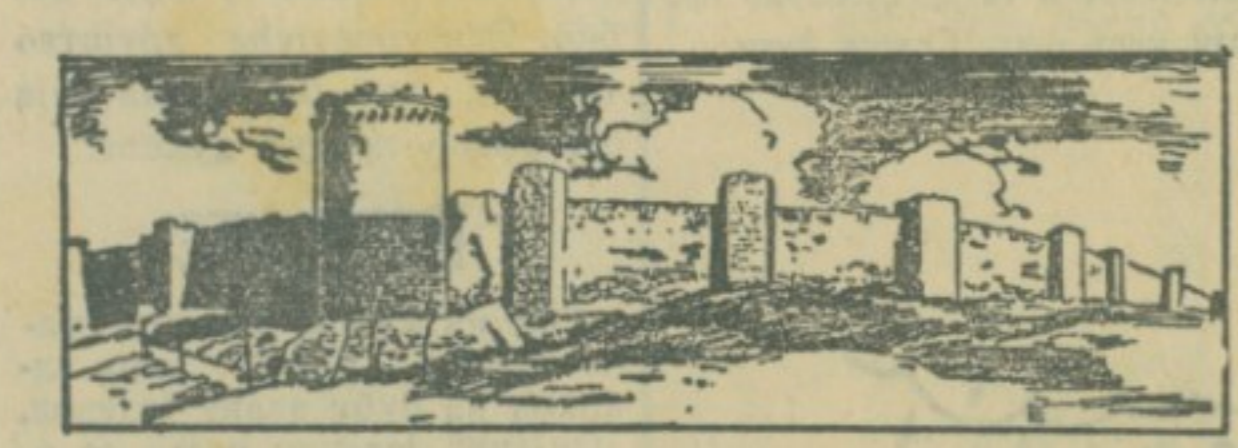

ЗНАЊЕ И ПОРЕЗ

За време устанка седам холандских провинција против феудалног терора шпанског краља Карла V, становници опседнутог града Лајдена држали су се веома храбро. Вође устанка Виљем Орански (1533—1584), желећи да на неки начин изрази своју захвалност грађанима Лајдена, понудио им је да бирају: да заувек буду ослобођени пореза и свих дажбина или да им се оснује универзитет. Грађани су се одлучили за универзитет. Тако су град Лајден и цела Холандија добили 1572 године први универзитет у земљи.

Замак одјека

У Лућери, у Италији, налази се један стари замак — тврђава коме је народ дао име „Замак одјека“. У току

дана његове зидине понове сваки глас и звук једанаест пута. После заласка сунца број одјека се повећава: дванаест одјека пропрати сваку изговорену реч и сваки звук.

МУМИИ И ВАМПИР

НЕ МРДАЈТЕ, СУСЕТКО!
ЕНО ВАМПИРА!
А ЗАШТО НЕ?

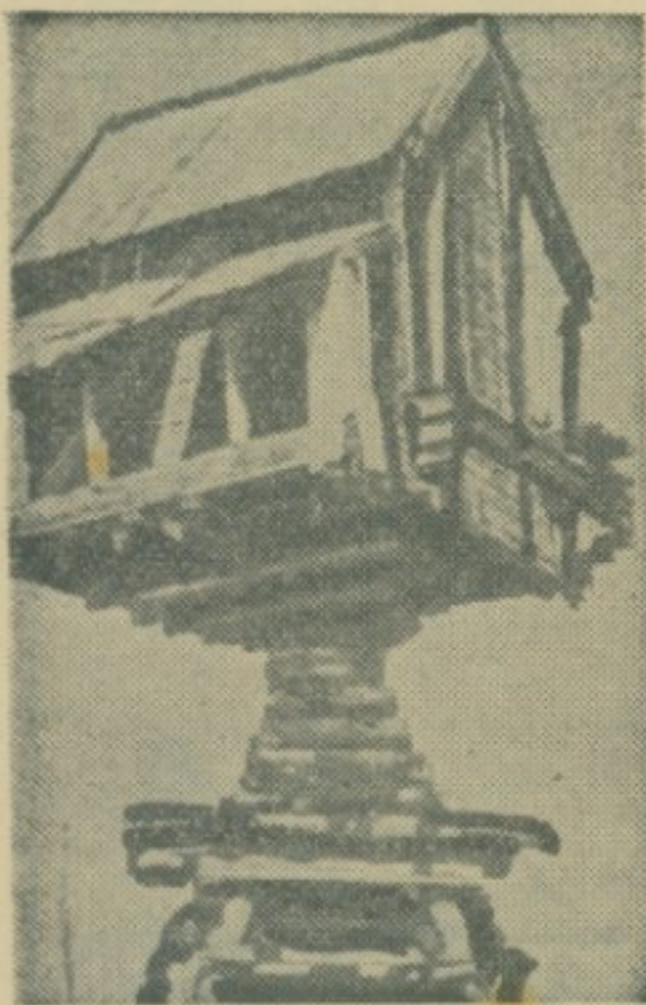
ФУЈ! КАКАВ РУЖАН СЛЕПИ МИШ!
ТО ЈЕ СЛЕПИ МИШ?
ЗАР ТО НИЈЕ ВАМПИР?

ЈА САМ БИЛА НАЈБОЉИЈАК У ШКОЛИ И ВАЈДА ЗНАМ ШТА ЈЕ СЛЕПИ МИШ!

АКО ЈЕ ТО СЛЕПИ МИШ, ГДЕ ЈЕ ОНДА ВАМПИР?
МАМА, У НОЋ ВИНАМА ПИШЕ ДА ЈЕ НАЈЗАД ВАМПИР УХВАКЕН!
КО ЗНА!
ДА ВИДИМ!
А ВИ СТЕ РЕКЛИ ДА СТЕ ГА УБИЛИ!

СРАМОТА! МОЈА ДЕЦА СУ МОГЛА ДА СТРАДАЈУ!

ВАРАЛИЦЕ!
ЗВАСМО МОГЛИ ДА СТРАДАМО!
ЗА ЊИМА!
ПОРОДИЦО МОЈА, МИСЛИМ ДА БИ БИЛО ДОБРО ДА ОДЕМО НА ОДМОР!
И СВЕ ЗБОГ ЈЕДНОГ СЛЕПОГ МИША!
А ЈА ОАМ ГА БЕК ЗАВОЛЕЛА МИСЛЕКИ ДА ЈЕ ВАМПИР!

КУЋА НА ЈЕДНОЈ НОЗИ

На обали језера Ферантон на крају села Селково у Волгоградској области, ова кућица као да стоји на једној ноzi. Некада је то била ветрењача, али је изгубила своја крила и сада напуштена, чека свој крај.

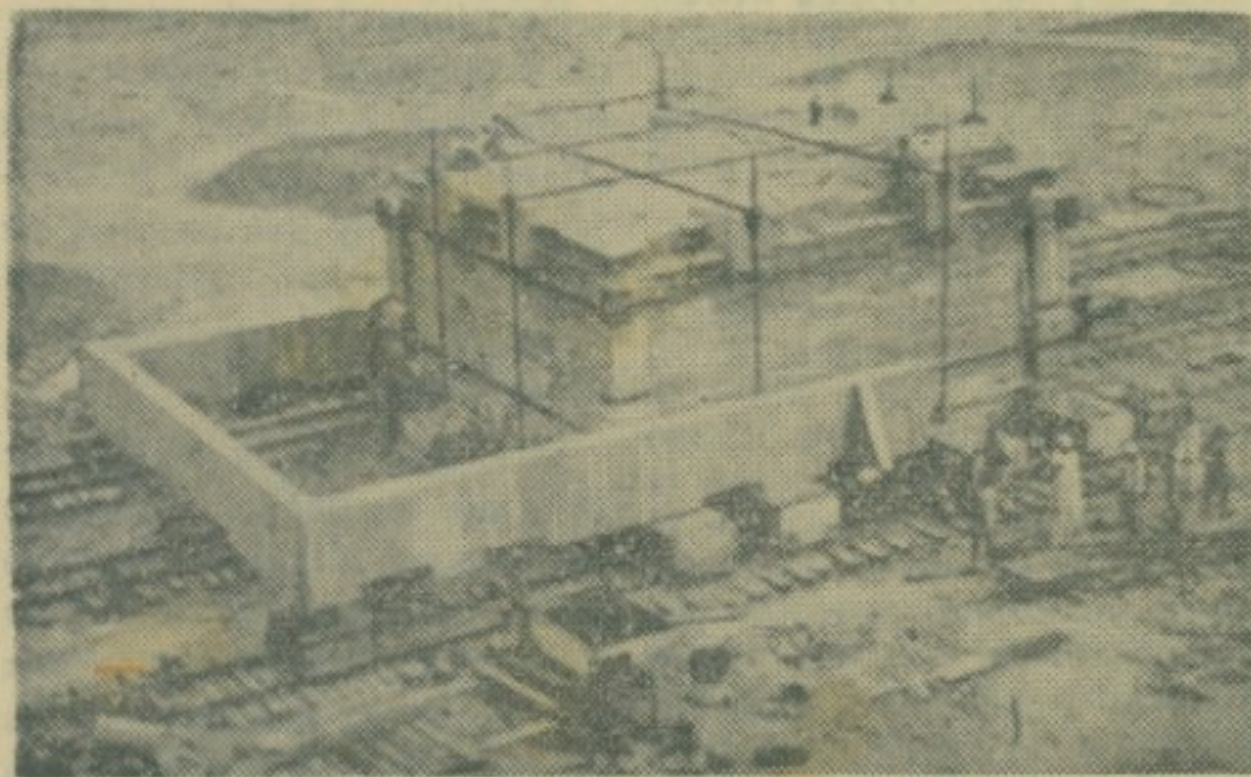
По уледу на крадљивце

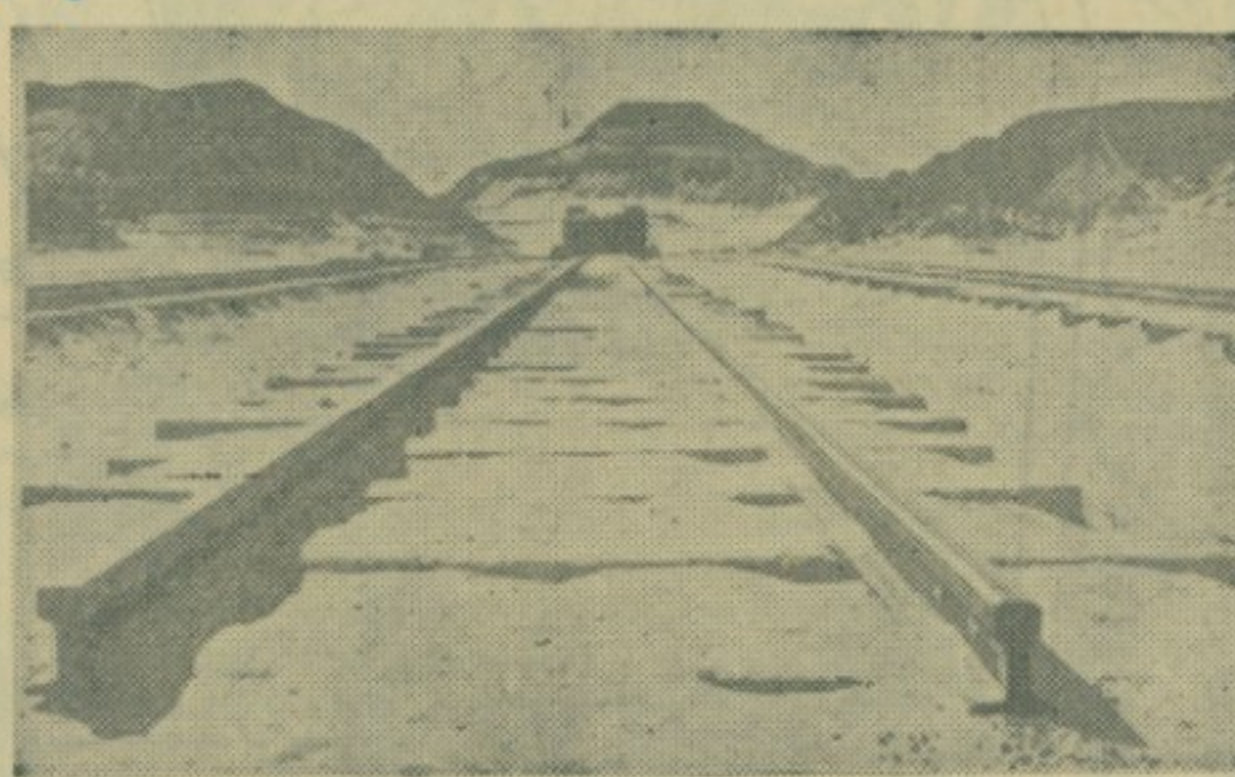
Припадници њујоршке саобраћајне полиције „наоружали су се, баш као и професионални крадљивци аутомобила, тупим ножевима, жичаним кукама и калаузима. Разуме се да им овај алат не служи да краду аутомобиле већ само да их отворе и одвезу у депо. Ради се само о непрописно паркираним аутомобилима који су све до недавно одвлачени у депо помоћу на рочитих аутомобила-тегљача. Таквих тегљача у Њујорку има свега 50, а то није довољно да се сваког дана са улица уклони бар 1000 непрописно паркираних аутомобила који ометају саобраћај. Сопственици одвучених аутомобила могу своја кола да узму из депоа тек пошто плате казну која износи око 85.000 динара.

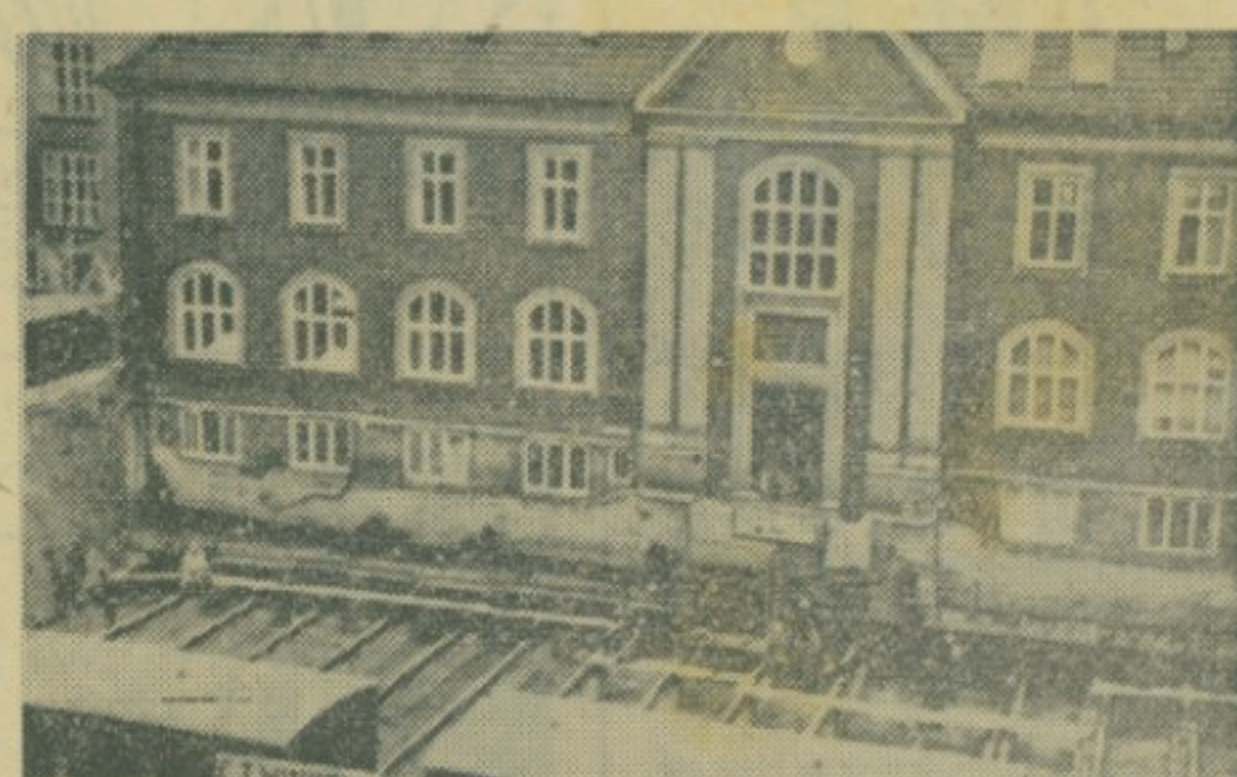
НОВИ ПОДВИЗИ У ТРАНСПОРТУ

ТРАНСПОРТ ХРАМА АМАДЕ

ХРАМ НА ШИНАМА

БОЛНИЦА У КОПЕНХАГЕНУ

Техника транспортовања читавих грађевина, мостова или уметничких споменика на удаљеност од неколико десетина или стотина метара све се више усавршава и бележи нове рекорде. Овај изванредно сложен поступак је веома скуп и исплати се са-

мо када су у питању грађевине изузетно велике уметничке, друштвене или економске вредности, као на пример споменици у долини Нила где се подиже Асуанска брана. Изванредан успех представља успешно изведено тран-

спортовање велике болнице Ригс Хоспиталет у Копенхагену. На месту где је стајала ова болница треба да се подигне нова, знатно савременија, али је Копенхаген желео да сачува своју стару и још врло потребну установу. Болница тешка 6.000 тона

премештена је за 49 метара на 19 шина од армираног бетона са кугличним лежајевима пречника пет сантиметара. Болница је тако вешто и пажљиво транспортована да се нигде није слегла за више од два милиметра. Ипак највише зачуђује то да је у току це-

ле операције, која је трајала неколико недеља, болница сасвим нормално радила. Мада је грађевина одвојена од тла, све канализационе и водоводне цеви као и електричне везе остале су спојене са градском мрежом преко еластичних, покретних зглавко-

ва. Ниједан болесник није могао да напусти своју постелу. За покретање болнице употребљено је 12 хидрауличних дизалица, које могу да подигну терет од 15.000 тона, што одговара тежини једног прекоокеанског брода.

ДУБИНА КАСПИЈСКОГ МОРА

Колико су приликом мерења дубина вода класичним методама биле могуће и велике погрешке најбоље показује пример Каспијског мора. Прошлог лета мерења су извршена најсавременим средствима. Употребе не су нове акустичне сонде које су изградиле совјетски стручњаци. Оне су показале да највећа дубина Каспијског мора износи 1.200 метара а не 980 колико се до сада сматрало. Ова тачка налази се 135 километара југоисточно од ушћа реке Куре.

ТЕМПЕРАТУРА ЈЕДНЕ КОМЕТЕ

Научници Беклин и Вестфал са Технолошког института у Калифорнији измерили су помоћу инфрацрвених зракова температуру комете Ијека-Секи кад је она, новембра 1965. го.

дине, пролазила недалеко од Сунца. На удаљености од 72 милиона километара од Сунца најнижа температура износила је 370 Ц степени док је највиша температура од 650 степени достигнута на удаљености од 32 милиона километара од Сунца. Ове цифре показују да температура комета у великој мери зависи од Сунчевог загревања. На основу ових података Беклин и Вестфал су дошли до закључка да су гвожђе и други метали основне супстанце од којих су начињене комете.

БРОЈ ПИСАЊИХ МАШИНА У СВЕТУ

Како у апсолутним тако и у релативним бројкама САД располаже највећим бројем писањих машина на свету. Према подацима часописа „Ентерпрајз“ на 10.000 пословно активних грађана САД долази 315 писањих машина, у Шведској и Немачкој 210, у Холандији 153, у Британији 150, у Италији 110, у Белгији 100 и у Француској 85. Од укупног броја писањих машина у САД су 53 одсто електричне, у Немачкој 48 одсто, Италији 37, Француској 22 одсто итд.

ИЗ ИСТОРИЈЕ НАШЕГ УГОСТИТЕЉСТВА И ТУРИЗМА

ОД ХАНОВА ДО МОДЕРНИХ ХОТЕЛА

Одвек је за путнике и туристе једно од најважнијих питања било где преноћити и како се хранити. Пре сто и више година, са примитивним превозним средствима, ово питање било је још важније него данас јер се на пример само на путу од Београда до Ниша могло преноћити најмање 4-5 пута. Какве су прилике владале у нашем угоститељству средином XIX века, описали су многи путници. Преносити шта су о томе писали аустријски конзул Хан и географ и познавалац Балкана Каниц.

У књизи „Од Београда до Солуна“ Хан пише: „Наше путовање кроз Србију било је у ствари пријатна шетња колима, јер смо се у кратким дневним путовањима возили по дивном времену и по друмовима, од селу до села, од варошице до варошице широким долином уз Велику Мораву. Свеуда смо наишли на добро јело, слабо вино а ако наше спавање собе нису биле украшене као у Пожаревцу, ипак су биле чистије него што смо по описима очекивали. Читалац ће се чудити кад чује да на целом нашем путу од Београда до Солуна, ниједне ноћи нисмо били узнемиравани бувама или неким још горим инсектима. Наравно, за ову бла

годет имамо првенствено да захвалимо нашим припремама. Где год је било и најмање сумње, ми смо најпре све што је у одаји за спавање било изнели: јастуке, ћилиме и ли душеке, па смо очишћени под покрили свежим сеном и преко тога ставили наше спаваће ствари које смо свако вече посули персијским прахом за инсекте, који смо из Беча понели у већој количини.

под закуп приватним лицима, највише чиновницима, а за дочекивање странаца одређено је само неколико соба, али се и за њих не би могло рећи да су честито уређене.“

Што се тиче београдских хотела, познато је да је први и најстарији хотел сазидео кнез Милош (1830) на Сави кад је подигнуто и „Бумрукана“ — царинарница. Кнез Милош је сазидео „Старо здање“ 1840. под називом „Код Јелена“, а затим је био „Гранд хотел“. Закупили хотели су се често мењали. Били су махом страници, из Мађарске и Швајцарске, док га најзад није узео под закуп Бока Милићевић, касније сопственик „Гранд хотела“ у Кнез Михајловој улици.

Идући даље хронолошким редом за време уставобранитеља (1853) сазидан је хотел код „Српске круне“ у Узунирској улици, где је после била Београдска општина. Под истим називом постојао је од 1863. „Српска круна“ на Калемегдану, где је сада „Народна библиотека“. Године 1868. сазидан је хотел „Српски краљ“ који је 1873. године купио Стојан Вељковић и све док је постојао, кад је бомбардован у априлу 1941. године, остао је у својини породице Вељковић.

„Грчка краљица“ у Кнез Михајловој улици постоји од 1865. а десет година касније кад је извршена регулација Београда сазидан је хотел „Русија“ на углу Вука Караџића улице. У исто доба подигнут је на Сави хотел „Босна“ с модерном кафаном у којој је једно време била продуктна берза. Седамдесетих година сазидани су хотели „Балкан“, „Лондон“, „Париз“ на Теразијама. Хотел „Славија“ нешто је познијег датума.

Кад је изграђена железница у близини станице (1884) подигнути су многи хотели: „Петроград“, „Солун“ и „Оријент“. Између два рата на рушевинама старог „Петрограда“ сазидан је нов хотел под истим именом.

Овај преглед би био непотпуно, ако не бисмо поменули да је пре шездесет година (1907) сазидана „Москва“ на Теразијама, најбољи београдски хотел на почетку овога столећа. Зграда је била своји на филијале Осигуравајућег друштва „Росија“ из Петрограда, а први директор овог друштва био је Светозар Вукадиновић, Земунац. Хотел је издан за закуп најпре једном Мађару а после га је са успехом водио угоститељски стручњак Гутеша.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИЉА

ПЛИВАЊЕ БЕЗ УСТРУЧАВАЊА

Родитељи у енглеском летовалишту на мору Бурнемауту могу да одахну: убудуће неће морати да се стиде пред својом децом која се осећају у мору „као рибе у води“. На име, један предузимљиви спортиста, некадашњи локални првак у пливању, организовао је часове пливања само за одрасле. Часови се преко зиме одржавају у базену, док ће за летњих месеци родитељи моћи да пливају далеко од градских плажа. На тај начин одрасли неће морати пред децом да уче оно што она већ одавно одлично знају.

У КАЊОНУ СМРТИ

Када су први освајачи из Европе стигли у Америку тамо су цветале две велике културе: у Перуу култура Инка, а у Мексику Маја и Ацтека. Али, поред њих на територији читавог америчког континента била су расута мала племена Индијанаца, изолована од великих културних насеља. На данашњем подручју САД живели су првенствено Индијанци који су били номади и стога су иза себе оставили врло мало споменика цивилизације. Најинтересантији од њих налазе се у Аризони и Колораду. То нису храмови и споменици као у Мексику или Перуу него рушевине насеља. Индијанци су градили села проналазили необична места за њих: дубоке кањоне где су вода и ветар створили велике шупљине. Већи-

на ових рушевина настала је између 11—13. столећа а изградили су их Пуебло-Индијанци.

Кањон де Шели је данас као и некад настањен Навајо-Индијанцима, њихове колибе облепљене блатом разасуте су по целом кањону. Године 1805. стигла је једна шпанска експедиција у овај кањон. Индијанци су покушали да бране своју долину али су потучени. Убијено је 115 Навајо-Индијанаца и до-

лина је добила име Кањон дел Муерто — Кањон смрти. Данас Кањон де Шели припада Индијанцима. Туристи не могу да ступе у долину без индијанског водича. Да би се рушевине заштитиле читаво подручје је проглашено за национални парк. На пелинама у околини рушевина налазе се многобројни пелински цртежи. Неки од њих уобрајају се у најстарије и најлепше који су нађени у Северној Америци.

WALT DISNEY РОБИН КРУСО

Тисна читалаца

Као стални читалац вашег листа желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Сакупљам разгледнице и филмске глумце.

Бранко Величковић
Ул. Сремских одреда бр. 9
Сремска Митровица

Желим да се дописујем и размењујем разгледнице са свим читаоцима „Забавника“. Волим фудбал, филм и бит-музику. Имам 16 година.

Јовица Голић
Моше Пијаде 1
Параћин

Редован сам читалац вашег листа па бих желела да у њему објавите моју адресу. Зовем се Надежда, имам 18 година, похађам III разред Економске школе у Зрењанину. Сакупљам поштанске марке, слике глумаца и волим забавну музику.

Надежда Радин
Мошоринска 14
Зрењанин

Редовна сам читатељка вашег листа и он ми се веома допада. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства. Имам 16 година, љубитељ сам забавне музике и спорта.

Елизабета Сегер
Ул. Косте Главинића бр. 4
Београд

Желела бих да се дописујем са другарицом из СССР. Ученица сам V разреда и имам 11 година. Сакупљам разгледнице, глумце, певаче и салвете. Волим да читам књиге, такође балет и забавну музику. Језик дописивања српскохрватски и руски.

Весна Мартинковић
Војводе Мицка 34
Београд

Пошто сам у вашем листу видео рубрику дописивања, желео бих да се у њој објави и моја адреса. Ја сам осамнаестогодишњи ученик. Желим да размењујем разгледнице и маркце.

Ђорђе Dankulov
11 Rue kampo Formio
PARIS 13
FRANCE

Као сталан читалац вашег листа, желео бих да се дописујем са свима онима који желе пријатељство. Имам 21 годину, студирам и живим у Нишу. „Присталица“ сам забавне музике, филма, спорта и путовања.

Драган Танасијевић
Војводе Гојка 10
НИШ

Желим да се дописујем са младим кино-аматерима из земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски и енглески. На свако писмо одговарам.

Синиша Христов
Маршала Тита 3
Пирот

Зовем се Љубодраг Ристић и имам 12 година. Редовно читам „Забавник“ па бих преко њега желео да се дописујем са друговима и другарицама широм Југославије и иностранства. Скупљам марке, разгледнице и стари новац. Осим тога пошто сам фото-аматер скупљам и филмове од 8 мм и фотографије глумаца.

Љубодраг Ристић
Пљакина 12
Краљево

Исто тако и мој друг жели да се дописује с вршњацима. Његова адреса:

Бранислав Радоњић
Пљакина 12
Краљево

Редован сам читалац вашег листа. желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и СССР. Имам 13 година и идем у VIII разред. Сакупљам разгледнице градова и фотосе глумаца, салвете и маркце од чоколада. Обећавам да ћу одговорити на свако писмо, Језик дописивања: српскохрватски и руски.

Фикрета Маврић
Деда Шеховић 28
Нови Пазар

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из целе наше земље и иностранства. Сакупљам маркце, разгледнице и кутије од цигарета. Волим забавну музику и спорт. Имам 13 година и ученик сам VIII разреда основне школе. Навијам за „Партизан“. Језик дописивања: српскохрватски, енглески, француски, руски, италијански и немачки.

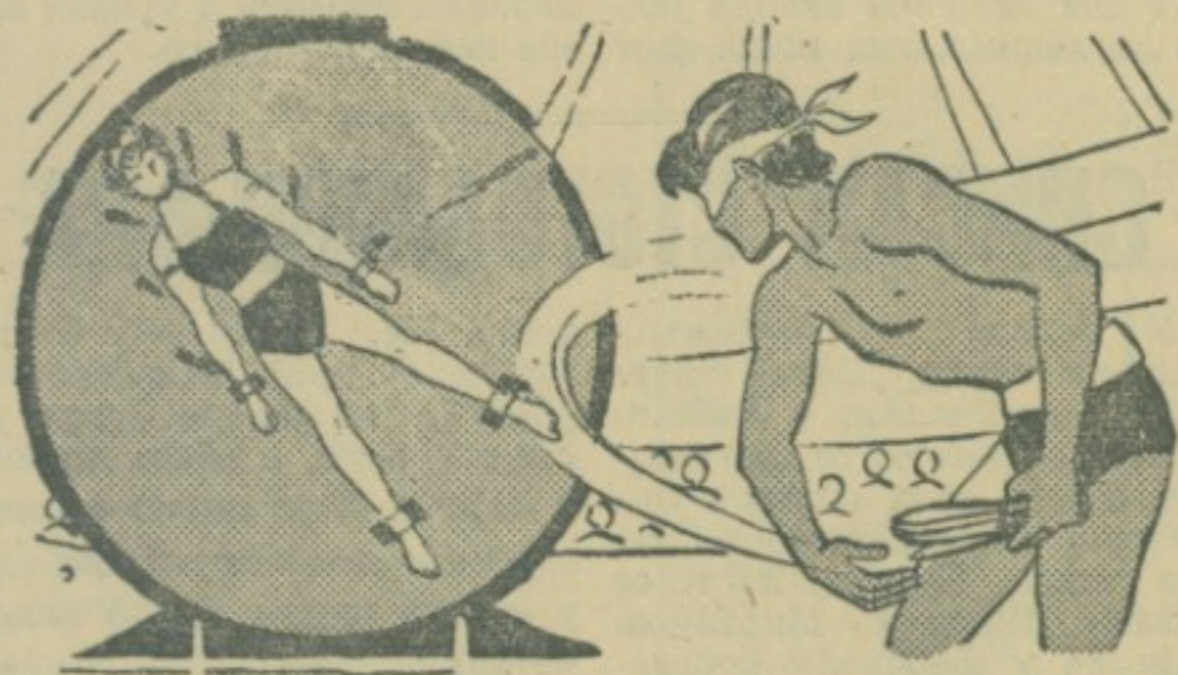
Војислав Тодоровић
Ул. Цона Кенедија бр. 49
НОВИ БЕОГРАД

КАД ПУБЛИЦИ ЗАСТАЈЕ ДАХ

Вештине испод цирку-живи циљ, вратоломије на ске шатре одувек су привлачиле пажњу публике, од древних Грка па све до данашњег дана. Међу њима гледаоцима су ипак најинтересантије оне тачке при чијем извођењу „застаје дах“: бацање ножева и

БАЦАЊЕ НОЖЕВА

Ову тачку изводи акробатски пар: жена је живи циљ који човек гађа ножевима. Ново је у овој тачки, као што видите на нашем цртежу то што је привезана за округлу дрвену плочу пречника два метра, која се лагано окреће. На извесном растојању од стоји човек који муњевитом

ЦИГИТОВКА

На Кавказу оног ко вешто јаше зову „цигит“. У овој земљи цигити нису ретки јер се јахањем бави тако рећи свако дете, али много је теже од вештог јахања, на пример, у пуном галопу метком разбити јаје, или се у трку

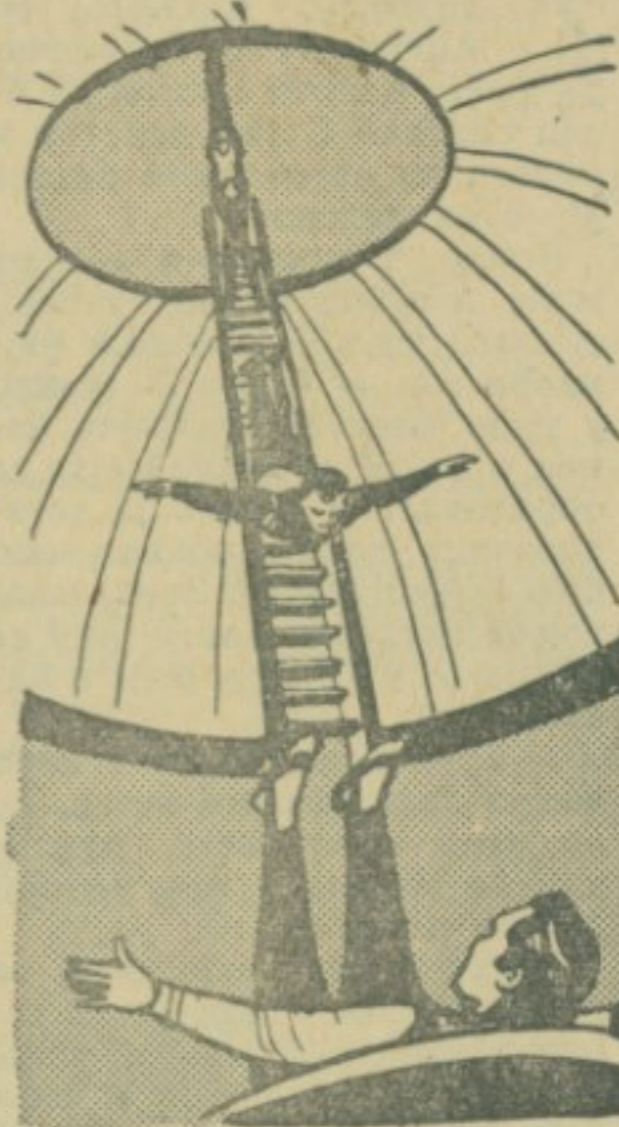
ЖИВО ЂУЛЕ

У једном крају арене постављен је топ. Уместо ђулета из цеви дугачке 7 метара калибра 40 сантиметара, излеће жена сва у белом и са белим шлемом на глави. Пошто је њен партнер прити-

500 КИЛОГРАМА НА НОГАМА

Тачка коју изводи акробата Евгениј Милајев лежећи на леђима са ногама подигнутим у вис једна је од најнеобичнијих и најтежих у бурвалном смислу те речи: он држи на ногама терет од 500 килограма. Најпре му помоћници стављају на ноге лествице дугачке 8 и по метара, а на врх ових лествица додају друге дугачке 4 метра. На њима балансира један дечак са главом надолу. Затим се на лествице пењу још тројица акробата. Кад се сви умиле, Милајев премешта цео терет на једну ногу и почиње да врти целу ову „грађевину“.

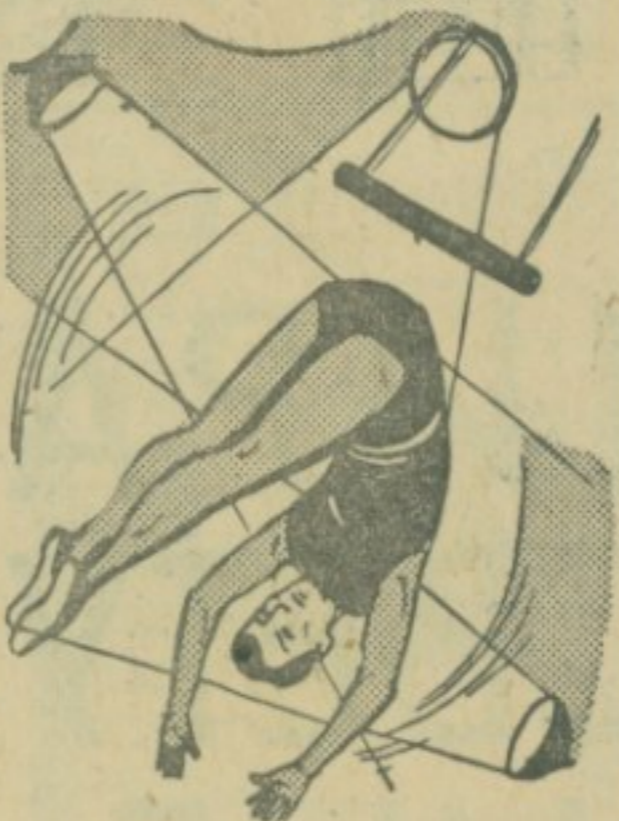
МАЈСТОР СМЕХА

Не привлаче пажњу циркуске публике само вратоломије већ и тачке клоунова, поготову оних славних као што су била браћа Грок, браћа Маркс или као што је данас славни совјетски клоун Олег Попов, заслужни мајстор уметности. Попов је свестрани уметник, на сцени је у исто време жонглер, музичар, акробата и балансер. Једна од његових познатих „нумера“ је и ова: Олег пред гледаоцима провуче кроз чунак белу коку, а извуче прну; онда је поново провуче и сад је кока опет бела!

Троструки салто мортале

Акробата на трапезу Тони Стил покушао је 16. новембра прошле године да изведе троструки и по салто мортале и тако постигне својеврстан рекорд. Међутим, Стил је изгледа погрешно за који делић секунде и није му пошло за руком да изведе овај скок. При трећем покушају извео је троструки салто мортале. Стил ипак верује да ће своју замисао успети потпуно да оствари јуна ове године, а докле ће свакодневно вежбати.

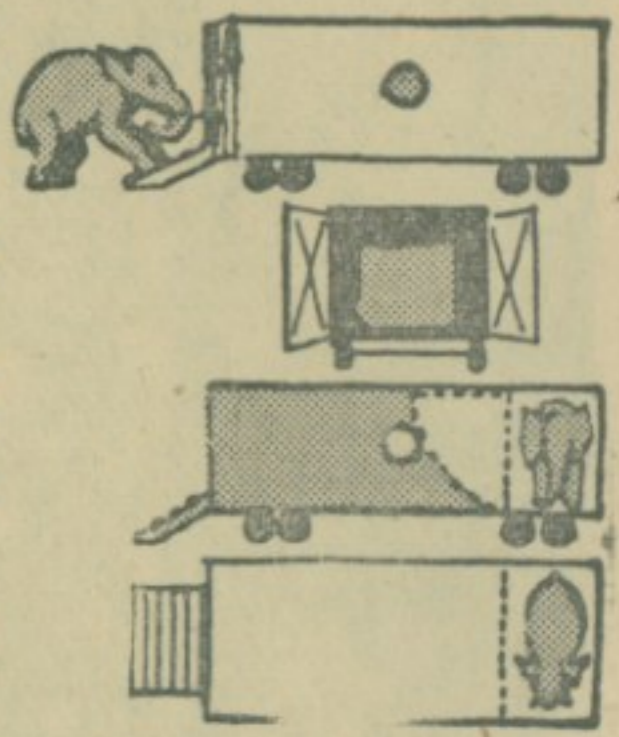
ВОЗАЧ-СЕНДВИЧ

На недавно одржаној изложби аутомобила у Паризу приказан је и један италијански модел код којег се волан и мењач брзина налази на средњој кабини. Лево и десно од возача може се сместити по један сапутник.

ТРИК СА СЛОНОМ

И разни трикови су такође интересанти за гледаоце. Је дан од њих је и овај са слоним, мада се у последње време ретко изводи. Као што се и на нашем цртежу види трик се састоји у томе да се у на изглед обичан празан вагон уведе слон за којим се аутоматски затварају врата. Кад се врата опет отворе, пред зачуђеним гледаоцима у вагону више нема слона. Трик се састоји у томе што је велики вагон одвојен преградом и у тај део стане слон, гледаоци захваљујући ду-

плим вратима виде празан вагон.

Пагода од чинија

Млада артисткиња Хсина-Кио-Хуа ненадмашна је у грађењу „пагода“ од чинија. Најпре их држи на глави а затим их пребацује на подигнуте ноге док се рукама држи за једну пречагу.

ДВОБОЈ СА УДАВОМ

Догодило се то не у некој тропској дунгли већ у украјинској степи села у близини Глејеватке. Колхозник Григорије Стрибајло пошao је једног јутра да окопа саднице у воћном расаднику. Тек што је окопао земљу око првог дрвета осетио је страховит ударца по затиљку. Пре то што је успео да се осврне нашао се у снажном „загрљају“ — једног питона. Циновска змија обавила му се око врата и варобила десну руку и десну ногу. Иако је готово сасвим изгубио дах, био је потпуно свестан онога што се с њим догађа. Помоћи са стране није могао да се нада јер се налазио на шест стотина метара од пута. Значи, морао је да рачуна само на сопствену снагу.

Шта је било даље? Оне-свешћеног човека и мртву змију крај њега први су приметили неки трактористи. Најпре су Григорија однели у болницу а кад су се вратили измерили су змију: била је дужа од четири метра.

Тек касније се дознало откуд питон у украјинској степи. Чувар неког путујућег вез

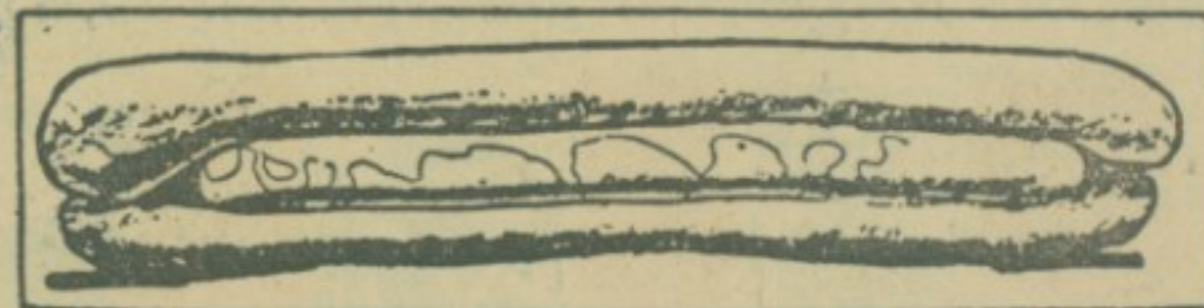
Питон га је оборио на земљу. Григорију се мрачило пред очима, већ је почео да губи свест али је ипак напрег лувши се успео да се ослободи једног обруча, затим другог... Али, змија је махнула репом и поново га погодила у затиљак. Тај ударац је био толико јак да су и човек и змија излетели из јаме коју је Григорије ископао око дрвета. Срећом, нашли су се између једног дрвета и пања старог дрена. Григорије се једном руком ухватио за дрво а другом, иако му је била заробљена, привукао је змију главу и стао њоме да удара о пањ. Чуо је кад јој је прсла кожа. Тело удава почело је да се опушта. Тада је Григорије дохватио лопату и неколико пута ударио змију по глави. Остало му је још толико снаге да довуче змију на сто метара од пута...

рињака заборавио је да затвори сандук у којем су се налазила два питона и змије су искористиле zgodnu прилику и потражиле слободу. Шетња једне од њих завршила се двобојем с Григоријем Стрибајло и смрћу а другу су нашли у Кировоградској области и опет је стрпали у сандук.

НАЈВЕЋА КИФЛА

У Даласу, у Тексасу, била је направљена досад највећа кобасица двадесетог века: дугачка 1.83 метар и тешка 18.8 килограма. „Кифла“ у коју је кобасица стављена да би се од ње начинио сендвич била је дугачка 2,55 метра и тешка преко 13 килограма.

КАКО СЕ РОДИО ЕХО

У Фуријузи, насељу-летовалишту, недалеко од Ашхабада у Туркменији, расте велики платан са осам стабала. С тим дрветом и местом на којем расте везана је једна легенда.

Вођар Бахарли и његова жена Ајдамал имали су само синове. Једном је њихов најмлађи син — седми — нашао у реци блистав тиркизни камен и донео га кући. Мајка се обрадовала и послала је звездознацу да му покаже оно што је син нашао. Звездознаца је погледао камен који се преливао у хиљаду боја и казао:

— Ступај овај камен и нека његов прах разнесе ветар. Ако тако не учиниш, родиће вам се кћерка и она ће вам донети несрећу.

Мајка и отац, пошто су се посаветовали, хтели су да узму камен од најмлађег сина, али се он расплакао и није хтео да га да из руке. Родитељи нису имали срца да му га на силу узму, а поред тога веома су желели да после седам синова имају и кћерку.

И заиста, добили су девојчицу. И у част драгоцепог камена назвали су је Певризе (туркменски — тиркиза).

Браћа су волела сестрицу. Девојчица је израстала у праву лепотицу и глас о њеној лепоти раширио се по свим селима, градовима и земљама. Када је девојчица навршила четрнаест година, лице јој је почело да светли као месечина и на ту светлост стали су да се скупљају просиоци са свих страна света.

— Кћерка је част куће. А та част може се поверити само ономе ко ће је ценити — одлучили су родитељи. И дали јој право да сама изабере себи животног друга.

Али, неки цар из туђе земље чувши за девојчику лепоту послао је свог дворанина да је запроси у његово име. А кад га је девојка одбила упутио је војску да је силом доведу. Чувши да се приближава војска страног цара, браћа су јој изишла у сусрет и поставила заседу у уској клисури кроз коју је непријатељ морао да прође. Када је војска стигла у клисуру, браћа су са обе стране, с врха планина, гурнула огромно камење и оно се, повлачећи са собом лавину, сручило на главе војника. Незвани гости побегли су главом без обзира. Други напад био је јачи од првог. Браћа су и дан и ноћ морала да бацају камење на непријатеља. А млада Певризе доносила је браћи вођу.

Приликом трећег напада туђинци су успели да продру у вођњак старца Бахарлија. Певризе се испела на брдашце и викнула:

— Хеј, цигити — Туркмени! Њен глас није нико чуо и она је још једном викнула. И опет се њен глас изгубио међу стенама. Трећи пут је викнула тако жалосно и уплашено да се чак и камење сажалило и поновило је њен крик продорно и вишеструко.

— Еј, цигити — Туркмени! Ко ме је стало до чисти дођите и борите се!

И њен глас се чуо по свим селима. Кажу, тада се и родило ехо. Цигити су дојхали. Певризе их је повела према клисури где су се борила њена браћа.

Али, сва њена браћа већ су пала у боју. Видевши то, цигити су журнули и потиснули непријатеља далеко иза планина. Певризе је била тако погођена смрћу браће да је

извадила нож из појаса и убила се.

Из свих околних села скупили су се сељани да оплакују пале у боју. Дошао је и звездознаца. Пришао је родитељима и казао:

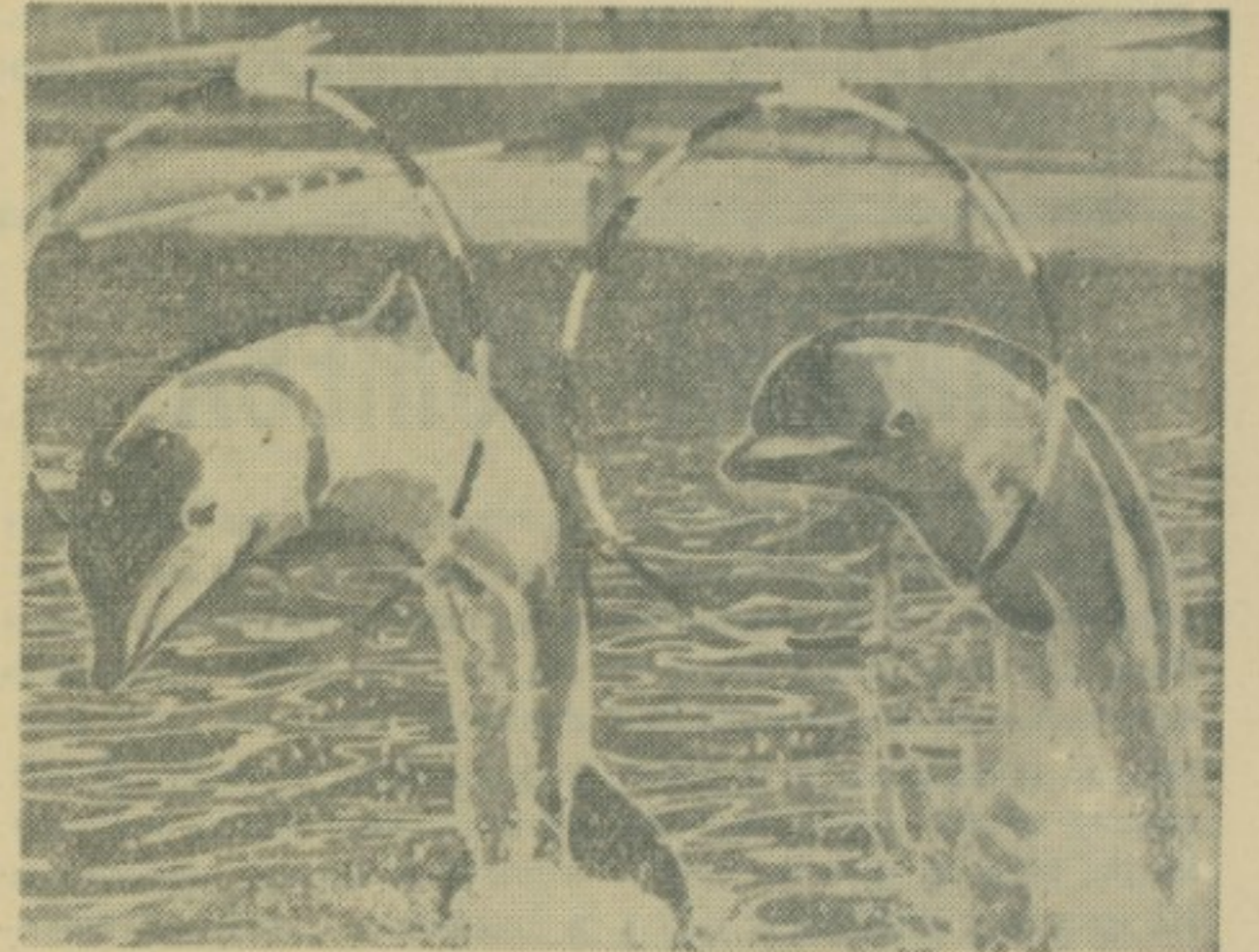
— Ја сам вас опоменуо да ће вам тај камен донети несрећу!

— Зар је несрећа изгубити децу која су пала борећи се

за част? — одговорио му је стари Бахарли.

Браћу и њихову сестру сахранили су тамо где су пали. Из њиховог гроба израстао је огроман платан са осам стабала. Клинсуру у којој је платан израстао назвали су именом Певризе (руски: бурлуза-тиркиза) а народ је платану дао име кедрово браће и сестре.

ЗАНИМЉИВА ТАЧКА

У акваријуму који се налази на плажи у Калифорнији ова два делфина изводе једну од занимљивих тачки свог богатог репертоара: веома ве што скачу кроз обруче и то забавља публику и купаче више него ништа друго.

СПИСАК СТОГОДИШЊАКА

У једном од последњих бројева листа „Нова старост“ који излази у Узбекистану, објављен је аутентичан списак свих грађана Совјетског Савеза старијих од сто година. На челу листе се налази Ширази Мислимов који ће у фебруару просла-

вити 162. рођендан. Стари Мислимов има 215 живих потомака. Он сваког јутра устаје у шест, а увече леже у 9 часова. Пије много воћних сокова и сваки други дан иде у кратку шетњу од 15 километара.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

НЕМА МИРА У «СВЕТУ ТИШИНЕ»

Напредак физике, електро и радио-технике пружио је човеку последњих година могућности да далеко боље и прецизније сними различите звукове и шуме у природи. На основу многобројних скупљених података данас се може рећи да и морска средина обилује различитим шумовима и звуковима, који потичу од низа познатих и непознатих извора. Највећи део звукова у морским дубинама долази од живих бића. Да нас се зна да знатно већи број животиња него што се доскора мислило испушта различите звукове и шуме („гласове“). Међутим, њихово значење још није довољно разјашњено.

Још су рибари старе Грчке познавали једну рибу сличну гречку која приликом бацања икре испушта снажне, дуге и јечеће звукове. Ови звуци се нарочито добро чују ноћу, чак и са какве стене на обали, иако се риба налази на дубини од 30 до 40 метара. Друга једна врста риба такође испушта звуке, али не само у доба мрешћења већ преко целе године. Та риба се зове морски петар, али његово „певање“ више личи на режање или хркање! Неке друге врсте сличне морском петлу у стању су ипак да производе и нешто пријатније тонове. Данас је већ могуће на-

ћи и грамофонске плоче на којима су забележени ретки шумови, звуци и различити неартикулисани гласови мало познатих животиња, па и риба.

И рибе, које рибари називају „бубњаре“ („добошаре“) производе неку врсту звукова. Оне испуштају звуке сличне онима који се чују приликом ударања у добош. Старији неки обала и лагуна Индије радо лове ову рибу а проналазе је захваљујући њеном „певању“. Рибар се обично нагне преко чамца и послушају, а понекад и загну главу у воду не би ли боље чуо „песму рибе“.

С друге стране, познато је да се неке рибе лако намамљују нарочитим звучним мамцима (код нас се сомови лове на бућкало). Овај поступак рибара заснива се на давно утврђеној чињеници да неке врсте риба одлично чују и распознају звучне сигнале. Захваљујући томе могуће је

рибе и дресирати на одређене тонове или звучне знаке.

Рибари Индонезије одавно употребљавају листове шећерне трске, којима производе шумкање на које рибе долазе око чамца па их рибари лако лове. Исто тако интересантно је како индонезански рибари лове морску рибу звану строматеус. Рибар се грудима опире о једну кратку попречну пречагу која је по средини учвршћена за дугачку бамбусову мотку па цела направа личи на слово Т. Ова бамбусова мотка је спуштена у воду, а рибар који је наслонен на направу, нарочитим гласом мотино и одговлачећи понавља слогове „о-ох“. Трепорења рибаревог гласа преносе се преко шупље бамбусове трске до рибе, која у јатима окружује чамца и постаје плен рибара. Неке рибе када чују поменути рибарске гласове искачу и до један ме-

тар изнад воде, а некад чак и до главе рибара.

У приобалним водама Северне и Средње Америке живи риба „морски заставник“, која је с обе стране тела прошарана светлим тачкама на

врло карактеристичан начин, због чега је вероватно и добила ово име. Ова риба се мрсти поред обале. Мужјак стражари, надзирући избацивање јаја и њихово развиће све док се не појаве младе рибице. У то време он испушта звуке сличне зујању да би отерао друге морске становнике који се радо хране рибликом икром.

Како рибе производе ове звуке? Оне то изводе углавном нарочито затегнутим мишићима који се тару о рибли мехур, чиме се добијају одређени звучни ефекти, а рибли мехур служи и као резонатор. Звукове сличне шкр гутању рибе производе тако званом ждрелним зубима, док се друге врсте звукова добијају и нарочитим покретима костију у предњем делу тела рибе.

Недавно је утврђено да и харинге испуштају веома тихе звуке сличне шапату. Ове рибе — према тврђењу неких истраживача — располажу сложеним и врло осетљивим слушним апаратом.

Али не само рибе већ и други становници мора производе звукове. Тако једна врста морског рака (Alpheus) шушти једним краком (клевштира) како би отерао непријатеља. Када се насељу ових ракова приближава риба или хоботница, ракови производе снажне шуме, сличне ударању о неки већи суд или казан.

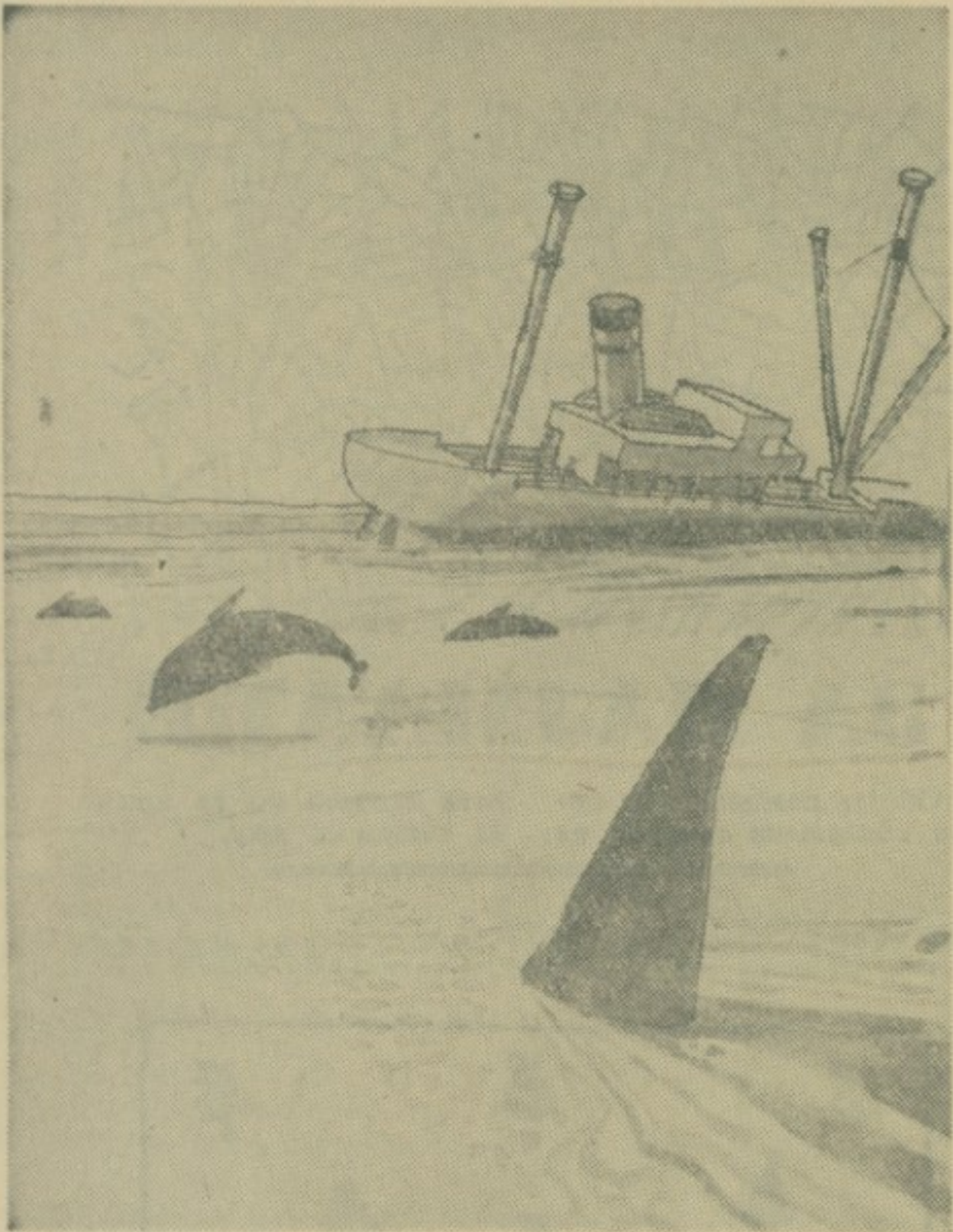
Када се говори о звуцима и шумовима морских дубина поменимо само и више пута описану сложена сигнализацију звучника коју употребљавају делфини. Њихове пиштаве звуке наше уво готово уопште не може да прими, јер су они ближе по учестаности ултразвуку. Женка делфина одлично чује пиштање — дозивање свога младунца и стреловито плива у правцу одакле ово долази. Једном приликом су истраживачи на магнетофону снимили „плач“ младунца, па је затим тај звук репродукован. Десио се да је женка одмах допливала у

правцу звучника! У случају опасности делфини испуштају нарочито узнемиравачке звуке и цело делфинско јато се одмах разилази. Кад прође опасност делфини се другим звуцима скупљају опет у заједницу. Звуци које производе делфини, служе овим животињама и за откривање подводних препрека, за мерење дубина — другим речима делфини слично као и слепи мишеви располажу биолошким звучним локатором.

Различити звуци који се чују у морима учинили су и чине посадама ратних бродова и чамаца мање или веће сметње и пометње. Већи пловни објекти располажу врло осетљивим прислушним апаратима, а посаде су дужне да тачно одреде порекло звукова који долазе из дубина. Познат је и интересантан случај који се десио Американцима у другом светском рату. Хидроакустични апарати на једној америчкој крстарици регистровани су познате и наравно „безопасне“ шуме за које се тачно знало да их производе одређене врсте риба. У ствари то су Јапаници путем радија стално емитовали ове рибе „гласове“ на које се Американци — уверени да долазе од риба — нису уопште обазирали. Тако се десило да су Американци насели овој „рибљој песми“, па су се Јапаници довољно приближили америчкој крстарици и потопили је.

И тако нам свет доскоро називан светом тишине, постаје сваки даном — захваљујући брзом напретку физике и нових биолошких метода — све ближе и разумљивији.

ДЕЛФИНИ И АЈКУЛА

У јесен 1965. године совјетски брод-база за лов на туне „Сунчев зрак“ налазио се у тропском делу Атлантике, у близини острва Анобан.

Туне смо ловили дугачким мрежама које смо бацали са шест мањих моторних чамца — прича научни сарадник Института за рибарство на Атлантику Максимов. — За време пловидбе од једног подручја до другог, ти чамци су се ласали на палу-би поред чамца за спасавање, а кад бисмо се нашли у рејону где је било рибе спуштани су у море.

У том рејону свакодневно смо сретали већа и мања јата делфина који су мирно и незаинтересовано пролазили крај бокова укотвљеног матичног брода. Међутим, делфини су се сасвим другачије односили према чамцима, — тулоловцима: окружили би их са свих страна и сатима их пратили играјући се један с другим. Омиљена забава делфина састојала се у томе што би један од њих пливао пред савим брзим моторним чамцем готово додирујући својим репом његов кљун и

дало на ум да се купа. Међутим, рибари су брзо запазили да ако се крај брода или чамца праћају делфини, на видлику обично нема ајкула. Због тога су се убрзо чак и најпрезнији међу нама купали ако би крај брода било делфина. Надали смо се да ће нас ове паметне животиње чувати од ајкула. И заиста, делфини се тада нису удаљавали од усидрених чамца као што су обично чинили, већ би окружили пливаче, скакали преко њих, гњурали се испод њих.

Једном смо били сведоци необичног догађаја кад је једна „белорепа“ ајкула, дугачка два метра, покушала да на падне велико јато делфина који су недалеко од моторног чамца спавали на површини воде. Ајкула, која се пре тога дуго вртела око чамца очекујући да с њега баце штогод у воду кренула је према непомичним делфинима очигледно решена да пређе на активније набављање хране. Пре тога ниједном нисмо видели да би ајкула насрнула на делфине и због тога нас је занимало како ће се свршити тај покушај. Узели смо догледе и нисмо испуштали ајкулу из вида. Допливавши отприлике на десет метара од јата, ајкула је заронила у дубину да ба делфине напала одоздо. Не бих могао рећи да ли је доспела да ухвати коју од уснућих животиња или су делфини имали неку врсту страже која је приметила ајкулу: тек за тили час цело се јато пробудило и нестало у води. Готово истовремено се и ајкула појавила на површини али више није могла да зарони: делфини су је као какав живи зид буквално истискивали из воде и приморавали је да непрестано искаче у ваздух. Сад је било лако пратити је погледом јер се она стално налазила готово потпуно ван воде. И док је избежумљена ајкула у правом смислу речи стајала час на репу час на глави тело јој се све више покривало кривим ранама и ускоро јој је сва кожа била као обојена црвеном бојом. После неколико минута делфини су, оставивши окрвављену жртву, отпловили, а кажњена ајкула је још дуго непомично лежала на истом месту. Затим се стресла и као камен нестала у дубини.

МЕСЕЧИНА И РЕКОРДИ

Када се лакше постижу спортски рекорди: дању или ноћу при светлости Месеца? Необично питање, казате. Али ево шта о томе кажу научници. Сви предмети ако их осветљава Месец губе под дејством његове привлачне силе неколико милиграма од своје тежине. Та количина је незначителна али разлика у тежини постоји. Према томе, теоријски посматрано, ноћу при месечини лакше се постижу рекорди у трчању, скоку удаљ и увис, бацању и дизању тегла.

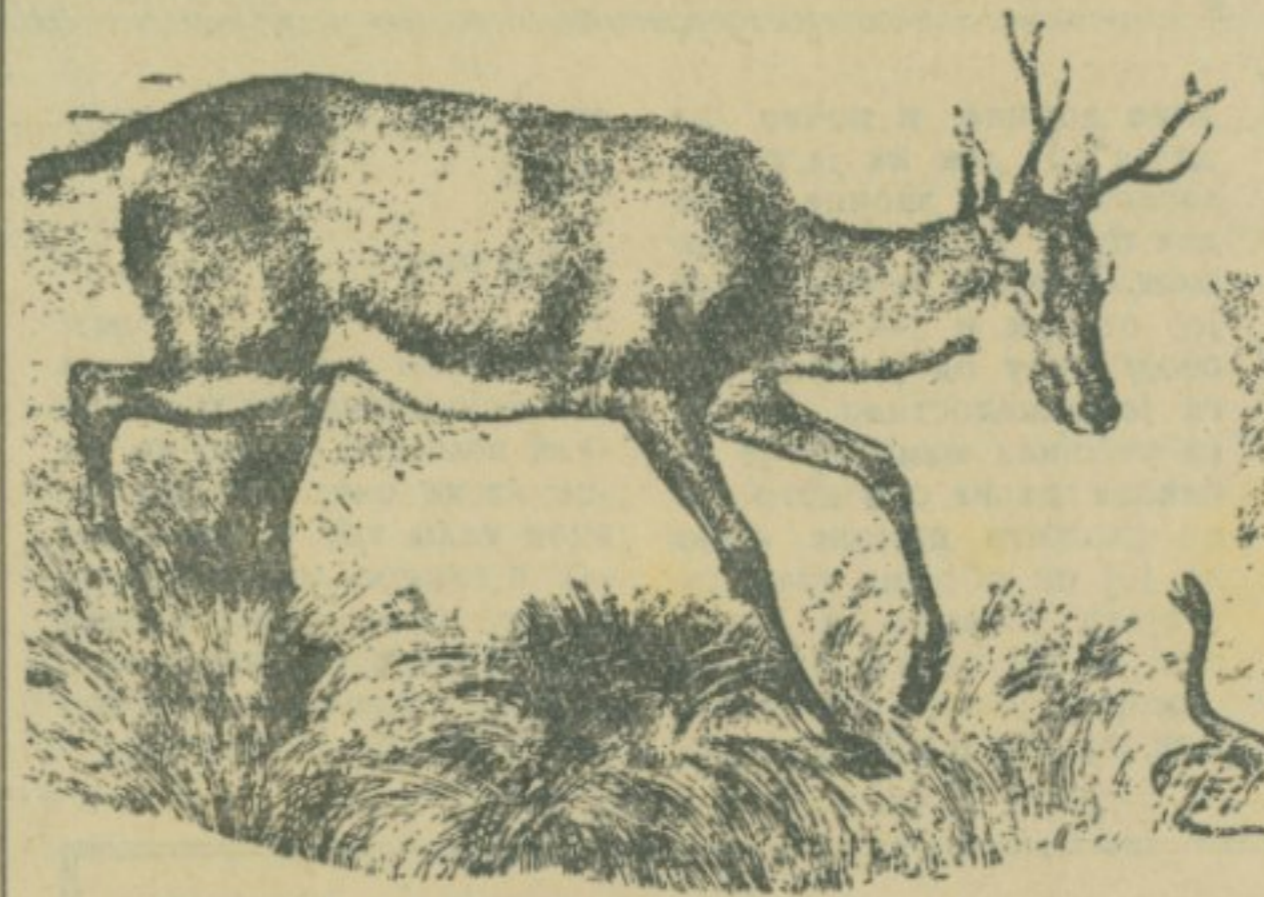
ЛЕГЕНДА ИЛИ СТВАРНОСТ

Из француског часописа „Живот животиња“ преносимо чланак професора Х. Хедигера, директора зоолошког врта у Цириху „Легенда или стварност“ у коме он на популаран начин објашњава откуд у грбу грчког острва Родоса јелен.

„Родос, највеће острво у тимеју забележио је да се у групи Додеканеза (грч. дванаест острва) које се налази југоисточно од Егејског мора има у свом грбу јелена. Поред тога, на уласку у ову луку налазе се и два споменика подигнута јелену и козији змије покушају да одговори пажња становника Родоса

тимију забележио је да се у многим кућама овог острва и данас налазе слике јеленова чија је улога, према легенди, била да штите укућане од змија.

На питање да ли јеленови стварно нападају и уништавају змије покушају да одговори уз помоћ неких при-

ЦРТЕЖ ИЗ ПРВОГ ИЗДАЊА БРЕМОВЕ КЊИГЕ „ЖИВОТ ЖИВОТИЊА“, ОБЈАВЉЕНЕ 1864. ГОДИНЕ

према јеленима? Легенда каже да су јелени насељени на острво из далеке земље по савету пророчице из Делфа да би се становници острва спасли змија отровница, које су почеле нагло да се размножавају.

Према мишљењу филолога и само име овог острва значи змије, јер „род“ је на феничанском змија.

Историчар Панагиотис Ев-

родњака. Тако, према мишљењу једног зоолога са овог острва јеленови стварно нападају змије и копитама их газе, мада он признаје да сам никад није присуствовао борби.

Да би ову тврдњу и научно поткрепио почео сам да претражујем разне књиге о животињама. Имао сам срећу да наиђем на прво издање Бремове књиге „Живот животи-

СПОМЕНИК ЈЕЛЕНУ НА УЛАСКУ У РОДОСКУ ЛУКУ

ња“ објављене 1864. год. у којој аутор описује борбу јелена с огромном отровницом у јужноамеричкој пампи. Опис ове борбе Брем је илустровао цртежом (који и ми доносимо уз овај чланак). Међутим, овај пример се касније није појављивао у другим издањима ове књиге.

Природњак Л. Клобер у својој књизи објављеној 1956. године, у пасусу о звечаркама и њиховим непријатељима, вели да се за јеленове без бојазни да ће се претерати може рећи да су највећи непријатељи змија. Као илустрацију наводи неколико примера:

Неки риболовац присуствовао је следећој сцени: пет јеленова мужјака ударили су један за другим копитама о тло. Заинтересован он им се приближио и видео на земљи остатке једне звечарке.

Један становник града Дарклеја у савезној америчкој држави Ајдахо видео је три пута како јеленови газе копитама све док је давала знаке живота.

Неки калифорнијски трапер посматрао је једног дана из своје колибе јелена са три ланета којима је у сусрет гмизала змија. Кад ју је приметно јелен је зауставио ланад, змију добро осмотрио, окренуо се трипут око себе скочио на њу и газео је копитама све док је давала знаке живота.

Сличне борбе јеленова и змија имали су прилике да виде и природњаци са острва Цејлон — завршава свој чланак професор Хедигер. Судећи по овим примерима споменици на Родосу не морају бити само плод легенде већ су највероватније настали и као израз захвалности животињи која је успела да ово острво очисти од змија“.

ОПАСНИ КОЈОТИ

Којоте бије глас да су плашљиве животиње и да ретко нападају људе. Међутим, оно што се десило Диксу Ласетеру и његовим пријатељима Џону Ланду и Бобу Смиту говори сасвим супротно.

Њих тројица крели су прошле године фебруара у лов на јелене у државу Неваду. Ишли су полутеретним

аутомобилом који је био опремљен ланцима за кретање по снегу. Лов је био доста напоран али су ловци имали срећу да одстреле два мужјака. Појавио се проблем како пребацити јелене до аутомобила. Ловци су и на то унапред мислили и понели специјална колица, али су она остала у аутомобилу. Док су двојица остала код убијених

јелена, један је отишао до колица да дотера колица и остави пушке да им не би сметале при преносу јелена. Због ове су се одлуке убрзо покајали.

Док су утоваривали јелене са свих страна почели су да се појављују којоти, вероватно привучени мирисом крви. Мора бити да су они и раније пратили ловце али све док

су они имали пушке нису се усудили да се појаве. Међутим, сада су се осмелили и кренули у отворени напад тражећи део плена за себе. Којоти су завијали дозивајући своју сабраћу. Убрзо се око ловаца и јелена окупио читав чопор лукавих животиња.

Узалуд су ловци викали гађали их грудвама снега и комањем дрвета. Лукаве животи-

ње су осетиле да је дошао њихов тренутак да се добро поправе и почеле су да наваљују све жешће на ловце и убијене јелене. Налазећи се у животној опасности ловци су имали да бирају између јелена и својих глава. На крају су решили да жртвују једног јелена кога су скинули са колица и бацили разбеснелим којотима. И док су они халап-

љиво навалили на свој плен, ловци су некако успели да се изваку и да се приближе колима и својим пушкама. Али поред тога што су ловци опалили неколико метака увис да би их заплашили, којоти нису одустајали већ су извесно време пратили аутомобил у нади да ће се дочепати и другог јелена.

ДА ВИ СЕ СПАСИ КОЈОТА, ЛОВЦИ СУ ПРИМОРАНИ ДА ЖРТВУЈУ ЈЕДНОГ ЈЕЛЕНА

КОЈОТИ ОПКОЉАВАЈУ НЕНАОРУЖАНЕ ЛОВЦЕ И ОДСТРЕЉЕНЕ ЈЕЛЕНЕ НА КОЛИЦИМА.

КОЈОТИ СУ ЈОШ ДУГО ПРАТИЛИ АУТО С НАДОМ ДА ЋЕ СЕ ДОЧЕПАТИ И ДРУГОГ ЈЕЛЕНА.

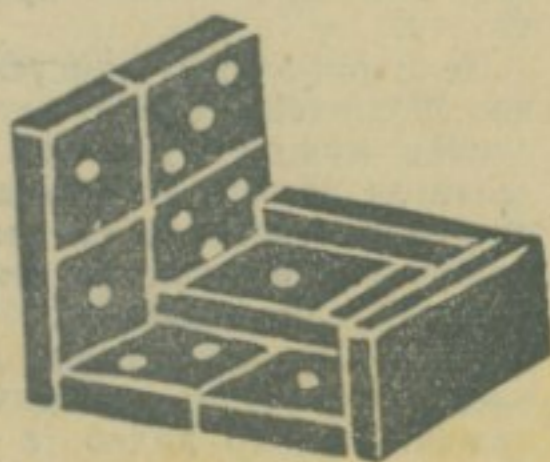
Море без обала

Постоји на нашој планети једно море које више подсећа на ливаду него на море. Оно нема обала а површина коју заузима већа је од територије Индије. Које је то море?

Одговор:

То је Савско море, део Атлантског океана између Азијског и Европског континента. Екстремно је мало и не може се видети са обале. То је највеће море на свету.

НЕИМАР

Микица је остао сам код куће. Кад су му досадиле његове играчке, узео је де-

ОТВОРИ ОЧИ

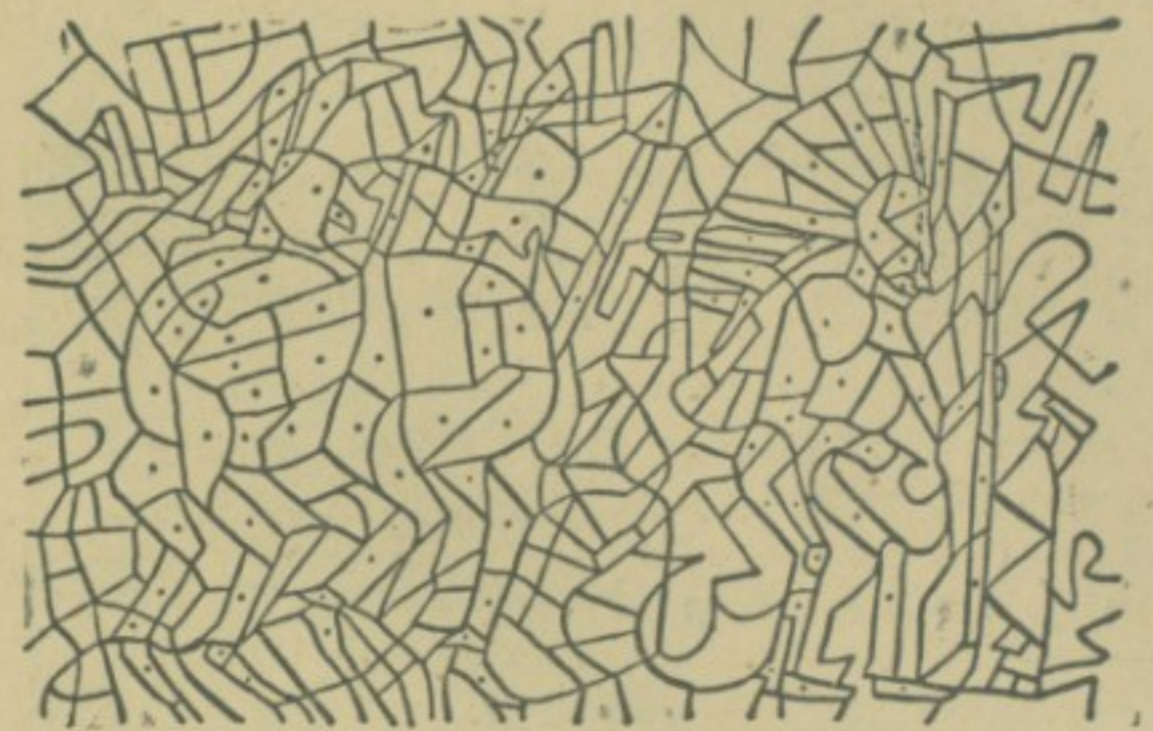
НА СТАДИОНУ

После једне добро посећене спортске приредбе установљено је да је неко искористио немарност благајника — који новац добијен за улазнице није одмах пребројао и однео га у банку — и испразнио касу. Стручњаци криминалистичке службе од-

мах су утврдили да касна није била објектна већ отворена кључем који се подударало са једноставном бравом на каси. Сумња је пала на више особа али се после првог дана истраге број осумњичених свео свега на четворицу људи које видите на нашем цртежу. Шта мислите, који је од њих четворице кривац?

Одговор:

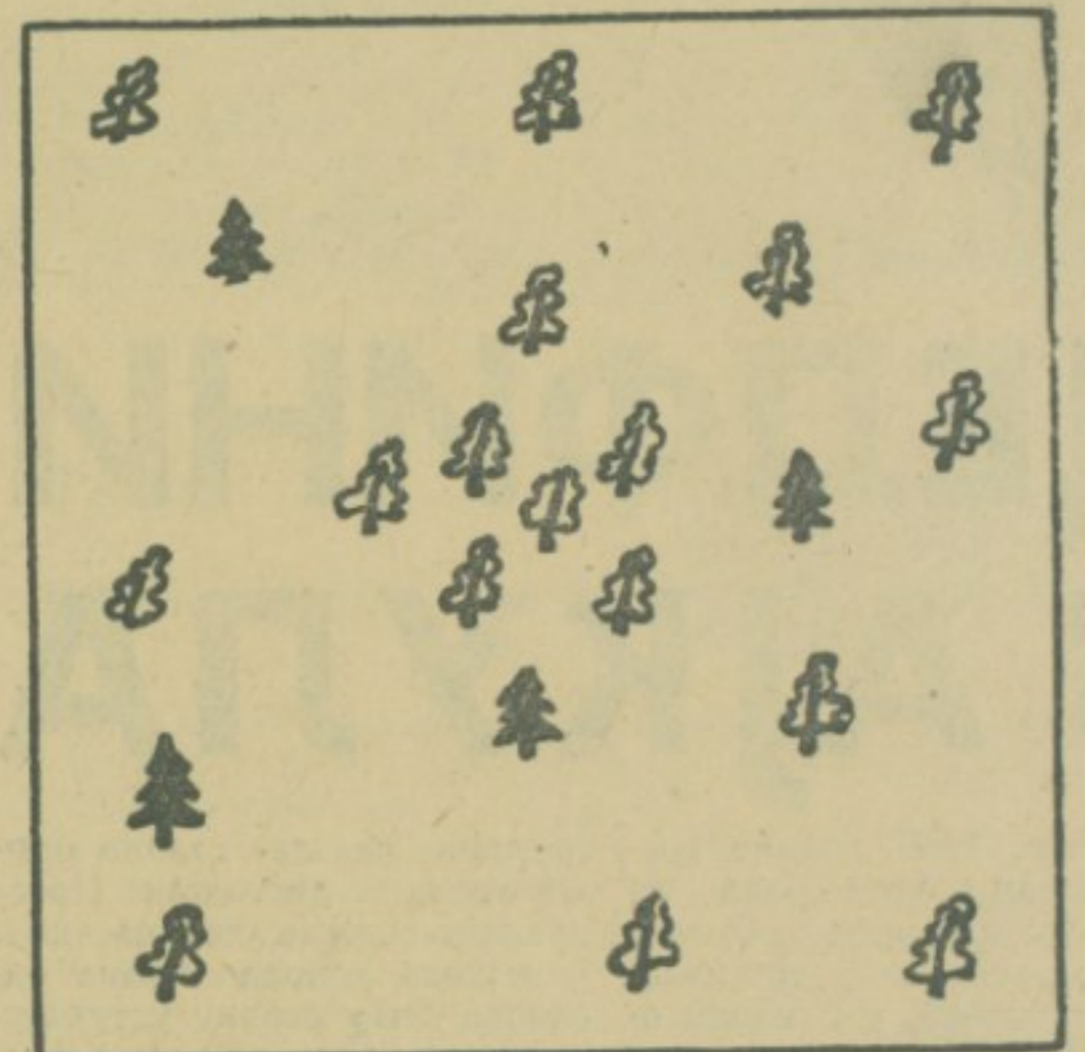
Касу је отворио и отнео новац кривац који је на цртежу означен бројем 3.

ЗА НАЈМАЉЕ

Обојте пажљиво сва поља обележена тачкама па ћете сазнати ко се крије на нашем цртежу.

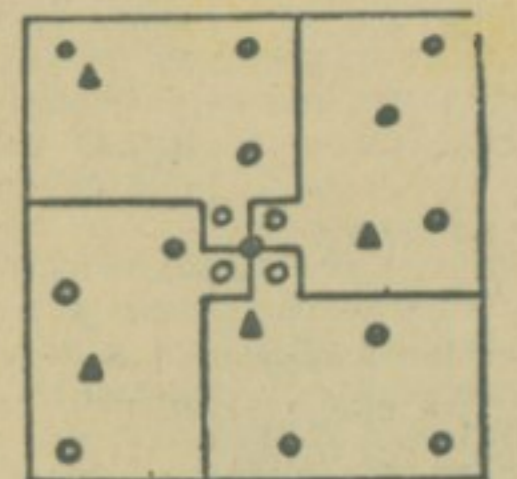
Необичан шештамен

Четири брата наследила од оца имање. Међутим, приликом читања теста-мента адвокат их је обавестио да ће свој део добити под условом да испу не последњу вољу оца: имање треба да подели тако да сваки од њих четворице добије по део који треба да има исти облик и исту површину и да се на том делу имања налази по једна јела и по четири бреге а једна бреза треба да остане заједничка. После дужег размисљања и договарања браћа су поделила имање и на сво-

је и на адвокатово задовољство. Знате ли како су браћа поделила имање?

Одговор:

дне домине и почео да „виза“. И док их је ређао завонило је звонце, и то два пута. То је био мамин знак. Микица је скочио да јој отвори и — срушио своју кућу од домина. То га је ражалостило. Да би га утешила мама му је обећала да ће она исто тако сложити домина, само да јој он објасни како су стајале. Микица је покушао да јој нацрта како су домина биле поређане. Али, на том његовом црте-

жу нешто није у реду.

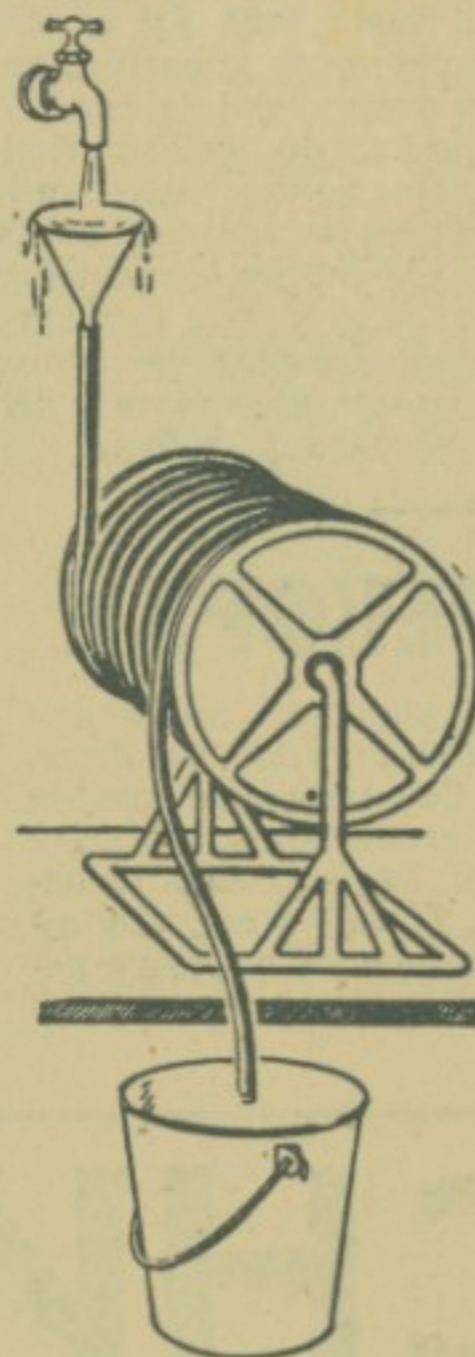
Шта?

Одговор:

Микица је нацртао домина тако да је сваки од њих добио по једну домину, али једна домина је била мања од осталих. Микица је пропустио да нацрта и једну домину која је била мања од осталих.

ВОДА И ЦРЕВО

Црево за поливање башште намотано је на добом пречнику 30 сантиметара. Добом је постављен на

једну клупицу. Један крај црева спуштен је у ведро а други је подигнут за око један метар изнад добоша. У цреву нема воде. Оно је потпуно исправно и не пропушта воду. Замислите да смо у горњи крај црева ставили левак и да смо почели да пуштамо у њега воду. Ви свакако мислите да ће на крају крајева из доњег дела црева вода потећи у ведро. Али, то се неће догодити. Вода ће напунити горњи део црева и затим и левак али ниједна кап неће истећи из доњег краја црева. Због чега?

Одговор:

Левак је напуњен водом и он је тежи од црева. Због тога вода не може да истећи из доњег краја црева.

У РЕУ СОБИ

Велики индијански поглавица сазнао је да се у близини налази непријатељ. Због тога је наредио припадницима племена да буду опрезни. Они најмање би требало да науче и оку вештину која ће им помоћи да се нечујно крећу, лакше открију и победе непријатеља. Ево правила ове индијанске игре. Пошто су сви припадници обукли ратничка одела а Велики поглавица ставио украсно перје на главу и тамбу траку преко очију, сви поседују на под поглавица на средњој соби а остали се одмакну од њега. Сваки

припадник племена има право да додирне поглавицу, али при том не сме да направи никакав шум. Уколико поглавица зачује нешто, он пружа прст у правцу одакле му се учинило да је шум дошао. Ако је погодио онда се Индијанац враћа на своје место и има право само

да би живописније изгледало обојте свако перо другом бојом.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) на- лепнице, 7) бања у Велики, 8) град у Јапану, 10) главни град Перуа, 13) лука на Јадрану, 13) песма у којој се слика природан и спокојан живот људи у природи, 15) вулкан на острву Минданао, 16) рубље, 17) дршка на виолини, 19) иницијали нашег књижевника („Фукс“), 20) француски композитор („Манон“), 22) морски главоношци, 24) лева притока Дунава, 26) немачки физичар (Макс), 27) северноамерички драмски писац („Ана Кристи“), 28) рекламни листић, 30) енглески драмски писац („Кандида“), 31) ономатопеја лавеза, 32) лична заменица, 34) француски књижевник („Јадици“), 36) старогрчки песник, 38) водена животиња, 40) посуда за кнеће, 41) једна од САД, 42) скраћеница нашег авиопреноса 48) реч- ка за Светозарево, 30) име глумице Гарднер.

Усправно: 1) наука која проучава заразне болести, 2) река у Банату, 3) упитна заменица, 4) исток (фр.), 5) река у Црној Гори, 6) покрет и правац у уметности, 7) земљиште са кога неки водени ток прима своје притоке, 9) део молекула, 11) хемијски знак за алуминијум, 14) лука у Израелу, 18) страна света, 20) ароматична биљка, 21) наш недељни лист, 22) хемијски знак за антимон, 23) раније, 25) елидирана свежа, 29) староримски поздрав, 30) сек добијен муљањем и цеђењем грозња, 32) река у Северној Америци, 33) оруђе за рад, 35) тврђавица са манастиром више Ријеке Црнојевића, 37) аутомобилска озна-

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) „Боконда“, 7) шор, 8) Верди, 10) Крка, 12) Ремс, 13) рђаво, 15) нит, 16) тен, 17) ка, 19) но, 20) гости, 22) Тара, 24) Тасо, 26) идол, 27) Асти, 28) идеал, 30) П(аја) Ј(овановић), 31) бр, 32) ЈАТ, 34) рен, 36) Аресо, 38) свод, 40) плик, 41) тигар, 42) еја, 43) нар, 44) Уна. Усправно: 1) Борђе Кадјевић, 2) оркан, 3) ов, 4) Нер, 5) дрен, 6) администрација 7) шкрт, 9) исто, 11) А(лександар) В(учо), 14) око, 18) астал, 20) галеб, 21) тас, 22) ти, 23) род, 25) он, 29) ара, 30) прст, 32) јелек, 33) тока, 35) нога, 37) рп, 39) дар.

ОБАВЕШТАЈАЦ ИЗ А ПРОТИВНИЧКИХ ЛИНИЈА

Како је француски капетан Раул Дивал у првом светском рату запленио непријатељска ратна документа, која су омогућила савезничке победе 1914. године.

Једне јулске ноћи 1914. године, после анализирања ситуације на немачком фронту, савезнички обавештајци су констатовали да се последњих неколико дана све теже прикупљају информације о распореду непријатељских јединица. Било је очевидно да је немачка служба контрашпијунаже предузела све мере да сачува тајну распореда својих јединица и да се обезбеди од противничких агената.

За то време обавештајни официр једне француске дивизије, капетан Раул Дивал ковао је план: хтео је да се лично увери шта се дешава иза непријатељских линија. У току ноћи Дивал је мотоциклом кренуо у Морвалску шуму. Мотоцикл је оставио у једном јарку и покрио га трањем а он настави кроз шумско шибље. Свадуће га је затекло у непријатељској позадини. Добро скривен посматрао је непријатељске колоне које су се кретале. Чекао је на неког усамљеног војника или официра, од кога би могао да „сазна“ последње новости на непријатељској страни.

Док је о томе размишљао појавише се леки коњаници и одјаше према предњим борбеним линијама. Нешто касније на шумском путу се појави и немачки теренски аутомобил. Све више се приближавао Диваловом скрившту крај пута. Када је аутомобил био сасвим близу, капетан Дивал искочи из заклона: за неколико секунди разо ружао је шофера, а затим немачког официра, који је седео у аутомобилу и чврсто држао ташну са најповерљивијим ратним документима.

ПОТЕРА КРОЗ ШУМУ

После кратке борбе ножевица све се опет утишало. Дивал је узео ташну с доку-

пао, и који је наишао на усмиреног официра и војника.

Шума се проламала од пуцњава. Пуцали су сви, и они који су га видели и они који нису. Настала је потера кроз шуму. Одред коњаника се зачас растурио и отколио део шуме, где се капетан Дивал скривао. Војници су полако стезали обруч око њега. Је-

Обукавши униформу немачког коњаника, Дивал је узео и пушку и једно време стајао на „стражи“, а затим се повукао дубље у шуму и ту сачекао мрак.

САВЕЗНИЦИ СУ БИЛИ ЗАПРЕПАШЋЕНИ

Пробијајући се даље ка локацијама савезника, обавештајца Дивал је наишао на одред од педесетак коњаника

метима, пробушио гуме на аутомобилу и почео да бежи кроз шуму стазом преко свом мотоциклу. Само што је дошао до мотоцикла, угледао је како из резервоара истичу и последње капи бензина, јер је мотоцикл био положен у јарку. Тренутак касније већ су му над главом фијукали метци. Немачка коњачка патрола га је приметила и почела да гао. У ствари то је био један одред коњичке који се кретао на непуни километар од аутомобила, који је Дивал на-

дан коњаник му је пресекао пут и држећи пушку на готово, чекао да се капетан Дивал појави. Видевши пред собом војника како опрезно осматра, обавештајца је силазила идеја. Опет је извадио нож и лагано му се потрбушке привукао. Војници су се непрекидно докивали и дизали грају. Кад се коњаник тргао и окренуо, било је касно. Дивал је као мачка скочио на њега, сечиво ножа је блесну-

који су чекали спремни поред својих коња на наредбу да крену у потеру. Официри су их пребројавали и распитивали се о несталим коњаницима. Дивал их је једно време посматрао, затим је истрчао из шуме потрчао им у сусрет и на немачком повикао:

— Нашо сам непријатеља! Малопр је овуда побегло — и показао руком према шумарку.

Официри, и војници потрчаше коњима. Већина их од-

мах ускочи у седла и потера коње у правцу који је капетан Дивал показао. Настало је опште пуцкање. Капетан Дивал зграби дората и баци се у седло, баш у тренутку када се и коњаник припремао да узјаше свога коња. Овај се чврсто ухватио за седло вичући на сав глас да је коњ његов и покушавајући да свуче Дивала са коња. Капетан Дивал га удари ногом тако снажно да војник одмах паде. Остали коњаници који су приметили овај сукоб, појашаше за Дивалом, који је бесомучно терао дората и чврсто држао ташну са ратним тајнама, коју је отео немачком официру.

Онда им је измакао. Јахао је до зоре, пробијајући се кроз немачке заседе. Затим је оставио коња и пошао пешице да би се пробио до савезничких линија. Ујутру је прешао савезничку борбену линију и јавио се првом енглеском команданту пука, који га је са јаким обезбеђењем одмах упутио команданту енглеске дивизије. Када је капетан француске обавештајне службе Раул Дивал показао енглеском генералу документа и испричао му како је до њих дошао, савезничка команда је била запрепашена.

Ратна документа која су се налазила у ташни немачког вишег официра потицала су директно из немачког штаба генерала Клука. Немачки официр је био поверљиви курир овог генерала. Међу запленим документима налазили су се оригиналне заповести из којих се видео распоред свих немачких дивизија и пукова, као и план наредних ратних операција против савезничких снага. Ова документа имала су пресудног утицаја на историјске догађаје и победе, које су савезничке армије постигле у августу 1914. године.

Почетком 1915. године, капетан Дивал је постигао још један обавештајни подвиг. Усред дана је ухватио немачког официра у непријатељској позадини и после две ноћи пешачења, кријући се од непријатељских патрола, довео га у савезнички штаб.

Француски Генералштаб је капетана Дивала одликовао високим ратним одликовањем за услуге учињене отаџбини и савезницима у борби против непријатеља.

... Енглески „чупавци“ имају срећу што живе у 20. веку. У ранијим вековима не би лако прошли. Наиме, када су у 11. веку Нормани заузели Британију издали

су наредбу да сви мушкарци морају бити кратко ошишани и да дугокосе чека јавно шибље.

... топлота утиче на боју неких врста цвећа. Тако је, на пример, цвет кинеске примуле на температури од 30 степени

потпуно бео. Ако се кинеска примула гаји на температури од 15 степени њен цвет је црвен.

... помоћу телескопа опсерваторије на Маунт Паломару, у Калифорнији, који има параболно огледало пречни-

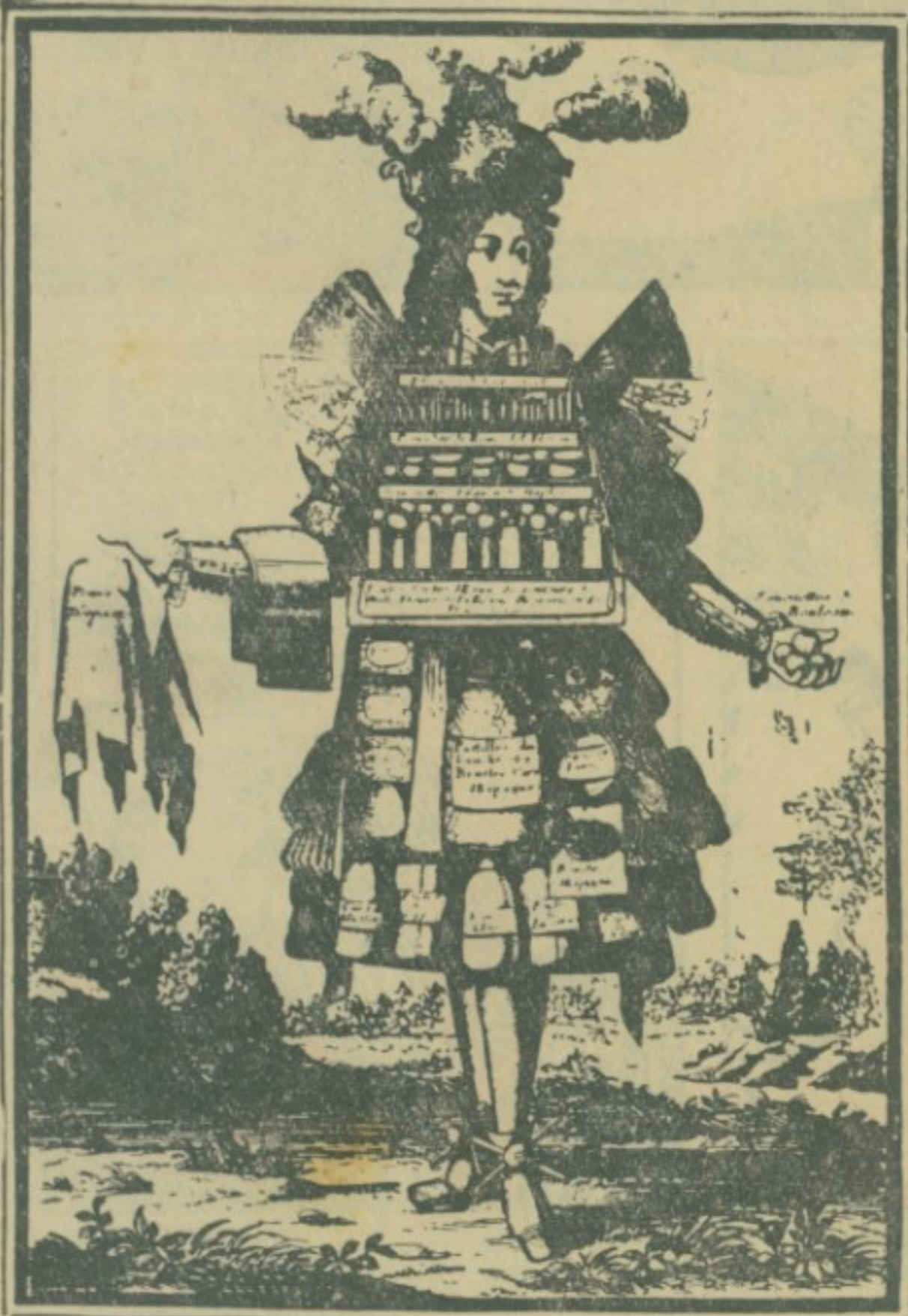

ка 5 метара, видимо Месеца, планете и остала не биља тела повећане 10 хиљада пута.

... највеће светско пристаниште са силицима за жито су два места-близанца у Канади: Форт Вилијем и Порт Артур.

МИРИСИ КРОЗ ВЕКОВЕ

је узнемирно многе жене, док је многим мушкарцима лакнуло. По том је закону могао да буде повиштен брак, уколико, је мушкарац изјавио да га је жена залудила и опчињила мирисима и шминком.

СЛИКА ПРОДАВЦА ПАРФЕМА ИЗ 1695. ГОДИНЕ ИЗ ФРАНЦУСКЕ. НА ПЛАВИ НОСИ КАЗАНЧЕ ЗА ПРИПРЕМАЊЕ МИРИСА, А НА ОДЕВИ МУ ВИСЕ РАЗНЕ ВОЧИЦЕ СА МИРИСИМА

Реч „парфем“ долази од латинског „пер фумум“ што значи „кроз дим“. У стара времена нису се употребљавали мириси у екстрактима као данас, већ у облику тамјана и разних мирисних уља. Ови су мириси у почетку служили човеку да орасположи богове. У старом Вавилону су само једном богу жртвовали годишње око 25.000 тамјана.

И потрошња мирисних уља била је велика, али су се и она жртвовала разним бојанствима, јер је тада било забрањено „да човек на себе ставља оно што, приличи само боговима“.

Међутим, после неколико векова људи су дошли до закључка да је и смртницима пријатно да употребљавају мирисе. И људи су убрзо надокнадили оно што су раније проштатали. Отмени Римљани мирисао је на 50 метара окупруг!

МИРИСНЕ ОРГИЈЕ НЕРОНА

Нерон је приликом својих гозби захтевао да изнад стола круже голубови, којима су крила била натопљена миомирисима, а римски цар Хелиогабал једном је приликом обасуо своје госте толиком количином мирисног цвећа — ружа, кринова, зумбула, нарциса и другог — да

се, кажу хроничари, неколико гостију упуштило под мирисним покривачем.

МИРИС КАО ЛЕК

Прошло је неколико векова и појавиле су се разне књиге „лекарских савета“ у којима се препоручивало да се мириси употребљавају као лек. Тако се за уље ружмарина говорило да „бистри мозак, греје хладне ноге и јача меморију“. А „Нова велика књига дестилација“ из 1556. године препоручује мирисну водичу, сличну нашој колоњској, као корисну за болесно срце, слаб желудац и велике болове у глави. Инте ресантно је да болесници њоме нику трљали тело већ су је — пили!

ЗА ВРЕМЕ ЛУЈА XIV

На двору Луја XIV за купање се слабо знало, владао је обичај да се непријатни мириси не уклањају умивањем, него да се утопе у мирисима. У том циљу се у недрима носило парче крзна натопљено парфемом. На њега су се, јер је било топло, хватале буве, којих је у то време било напретек. Тај је обичај остао и касније а парче крзна замењено је лоптицом вате.

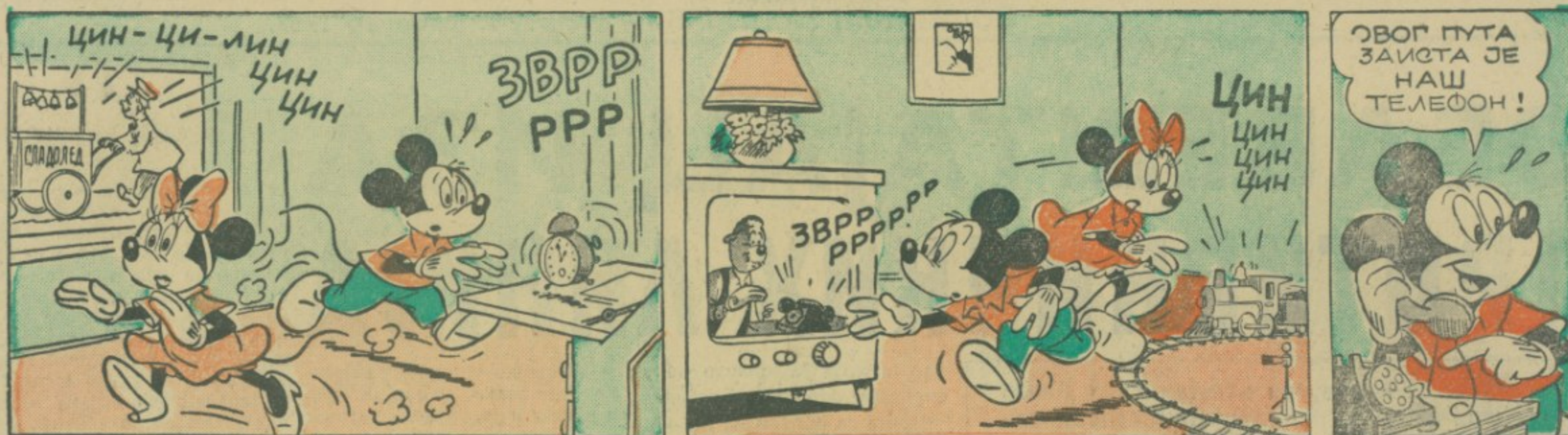
НЕОБИЧАН ЕНГЛЕСКИ ЗАКОН

Године 1770. у Енглеској је изашао необичан закон, који

СТРАШНИ СИЛОСИ

У неким деловима Судана пољопривредници изграђују своје амбаре за пиринач у облику страшних маски. Они верују да ће страшан изглед ових необичних „силоса“ уплашити мишеве и остале глодаре који им иначе уништавају пиринач.

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

Цони Хазард је пристао да пилотира авионом филмске компаније "МАМУТ" која је намеравала да сними филм у сред џунгле. Службеница аеродрома Бенди пори је с филмском екипом као дублерка размажене звезде серија.

